BIJ ONS

thuis in een gezin

1 februari 2022

plaats voor pleeggezinnen

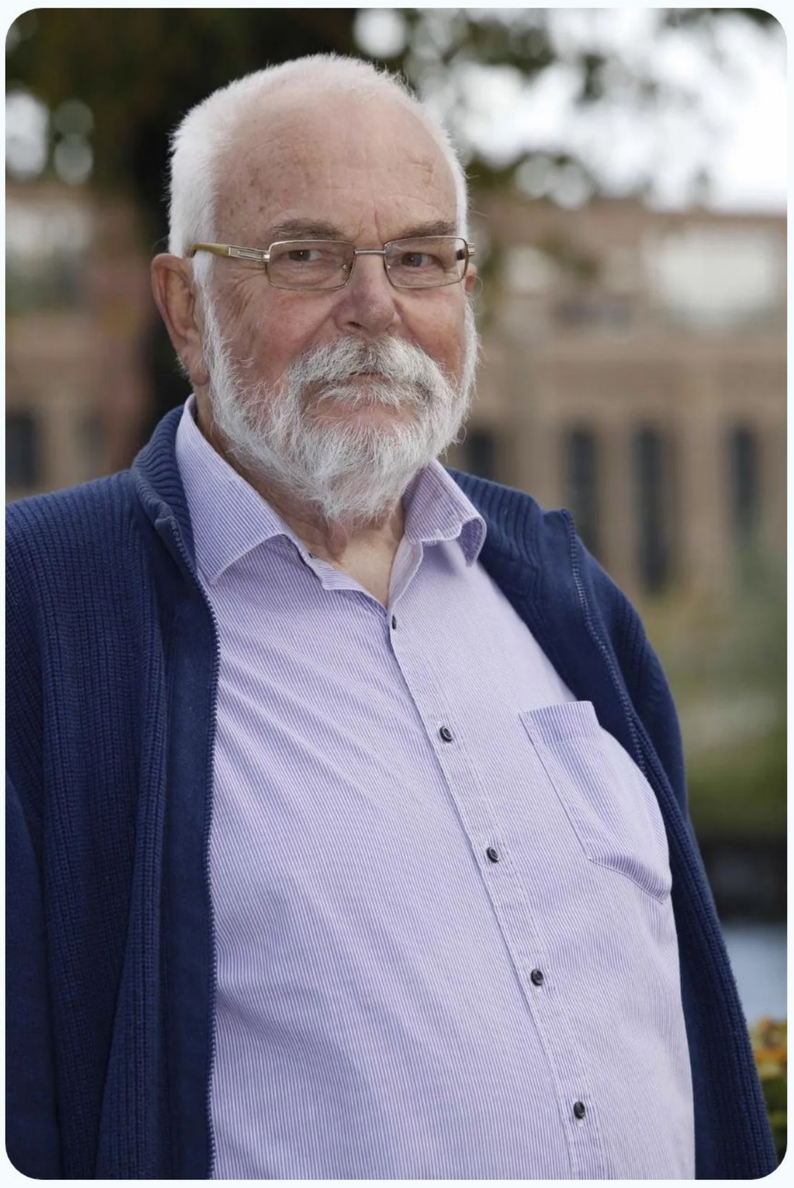

Redactioneel

Vertel je verhaal

In de redactie van BIJ ONS sta ik bekend als verteller. Ik vertel graag over mijn kinderen en pleegkinderen, kleinkinderen en pleegkleinkinderen. Ook kan ik eindeloos putten uit mijn eigen ervaringen als voormalig pleegzorgwerker. Voor dit nummer interviewde ik een pleegouder die ik nog ken uit de tijd dat hij zelf een pleegkind was en ik zijn toenmalige pleegouders begeleidde. Samen met zijn partner heeft hij ervoor gekozen om te zorgen voor kinderen met een beperking.

Graag luister ik ook naar de verhalen van onze redactieleden. Ik geniet ervan om tijdens redactievergaderingen met hen te praten over verschillende facetten van pleegzorg. Ik kan er moeilijk aan wennen dat we momenteel noodgedwongen alle vergaderingen online doen. Dan mis ik het echte menselijke contact. Toch zien we als redactie iedere keer weer kans om een mooi magazine te maken, met artikelen die pleegouders en gezinshuisouders steunen en aandacht vragen voor nieuwe inzichten.

De rode draad van dit nummer is: vertel je verhaal. Zo heeft Tweede Kamerlid Lisa Westerveld verhalen van pleeg- en gezinshuisouders nodig om in het politieke speelveld ‘te vechten tegen de bierkaai’. Pleegkind Lily Monori van Dijken kwam naar buiten met haar levensverhaal en heeft er zelfs een boek over geschreven. Redactielid Daisy Smeets roept op tot jongerenparticipatie bij juridische beslissingen. In Mijn Levensboek staat het ‘verhaal van je leven’ centraal. In de Huiskamer voor Pleegouders ontmoeten pleegouders elkaar om verhalen te delen en elkaar te ondersteunen, zodat ze het pleegouderschap volhouden. Een Nederlandse gezinshuisouder in Roemenië stuurde zelf haar indrukwekkende verhaal naar BIJ ONS.

Wat onrustig word ik van het woonplaatsbeginsel waar Mariska Kramer over schrijft in haar juridische rubriek. Het is te hopen dat gemeenten via de VNG goede en bindende afspraken maken en tot eenduidige voorwaarden komen om tot financiering over te gaan of die voort te zetten.

Er staan nog meer mooie, ontroerende verhalen en informatieve verhalen in dit magazine, zoals de column van gezinshuisouder Gerdien Rietveld over loyaliteit. Het artikel van Karin Zanin over secundaire traumatisering is een eyeopener. Kortom: in deze BIJ ONS valt weer veel te lezen, te genieten en te leren. Het is al fijn om te weten dat je niet de enige bent die soms met de handen in het haar zit en best een steuntje in de rug of een andere blik kan gebruiken. Wil jij jouw pleegzorgverhaal ook laten horen? Stuur een mail naar de redactie: bijons@denvp.nl

Hoewel het nieuwe jaar al lang en breed is begonnen, wens ik al onze lezers een mooi, gezond en zorgzaam 2022 toe.

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader.

Gratis abonnement

Enthousiaste redactieleden

Zoals altijd wordt BIJ ONS gemaakt door een groep enthousiaste mensen die zelf betrokken zijn bij pleegzorg of gezinshuizen. Ze zorgen voor een pleegkind, zijn opgegroeid in een pleeggezin, werken in pleegzorg of doen er onderzoek naar. Wil jij als vrijwilliger meewerken aan het tijdschrift, bijvoorbeeld als redactielid of fotograaf? Of wil je een bijdrage leveren met het schrijven van blogs of het delen van pleegzorgtips? Klik op de button hieronder en laat het ons weten! Je kunt ons ook mailen via bijons@denvp.nl.

Contact

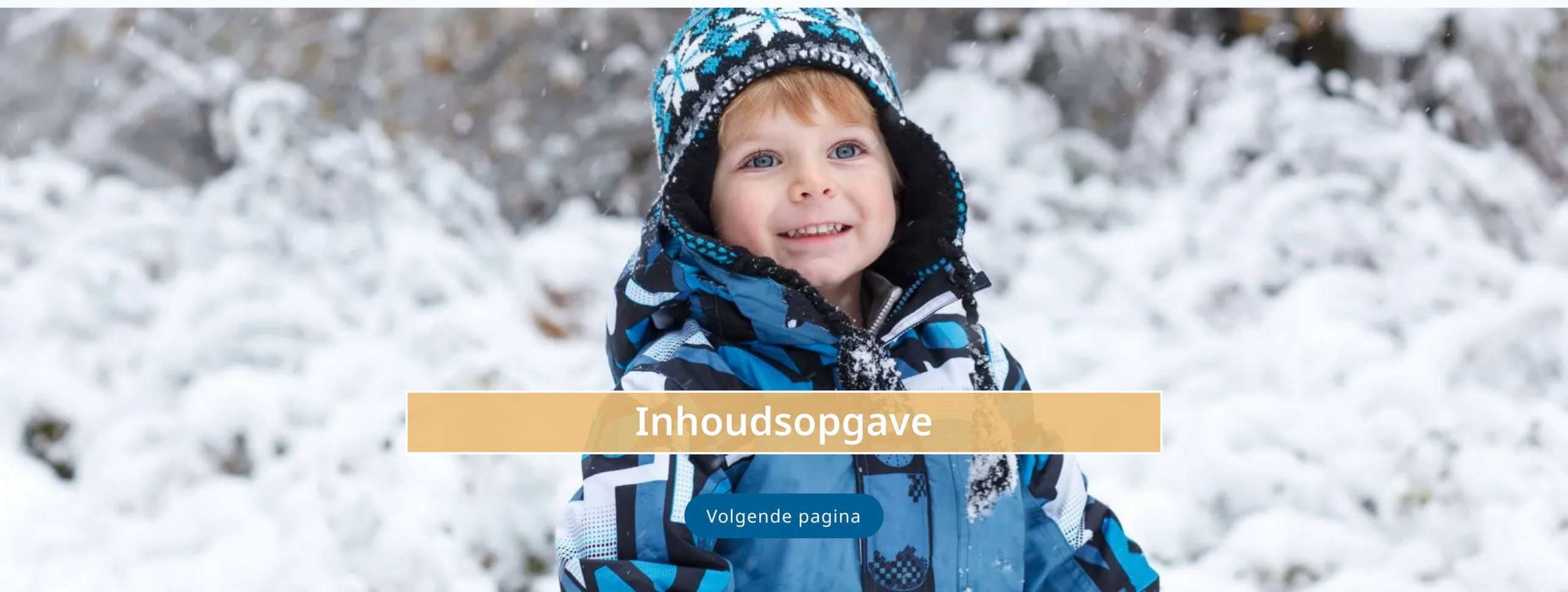

Inhoudsopgave

Volgende pagina

INHOUDSOPGAVE BIJ ONS FEBRUARI 2022

Redactioneel:
Vertel je verhaal
Lees het artikel

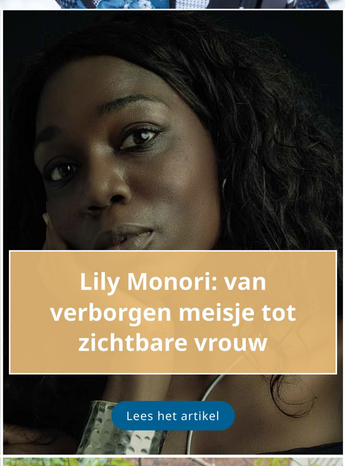

Lily Monori: van verborgen meisje tot zichtbare vrouw
Lees het artikel

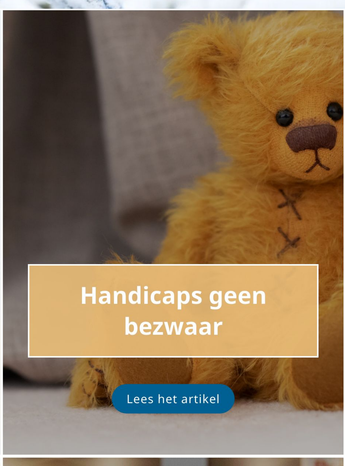

Handicaps geen bezwaar
Lees het artikel

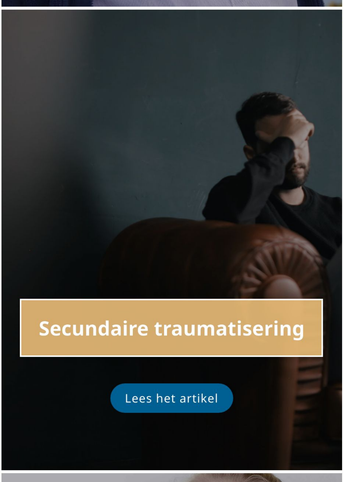

Secundaire traumatisering
Lees het artikel

Beslissen over kinderen doe je met kinderen
Lees het artikel

Interview met Tweede Kamerlid Lisa Westerveld
Lees het artikel

Vijfentwintig jaar Mijn Levensboek
Lees het artikel

Het nieuwe woonplaatsbeginsel
Lees het artikel

Pleegmaatjes
Lees het artikel

Column Gerdien: Is alles beter dan hier?
Lees het artikel

Huiskamer voor Pleegouders
Lees het artikel

Gezinshuis in Roemenië
Lees het artikel

Lees- en luistertips
Lees de tips

Word lid van de NVP!
Lid worden

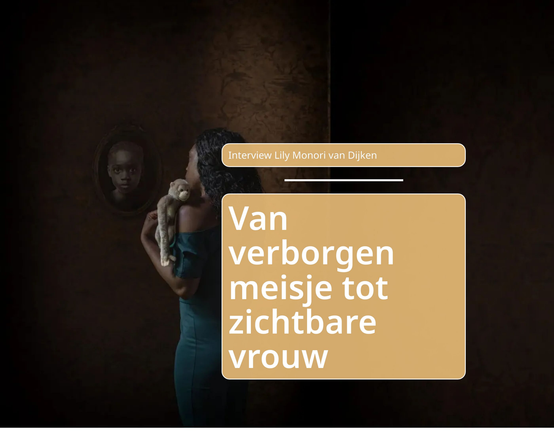

Interview Lily Monori van Dijken

Van verborgen meisje tot zichtbare vrouw

Lily Monori komt als vierjarig meisje in het liefdevolle gezin Van Dijken. Haar biologische moeder laat haar daar plompverloren achter. Terugkijken, daar doet ze niet aan. Ze heeft het, als Surinaams meisje, goed bij haar blanke pleeggezin. Totdat er een moment in haar leven komt dat het verleden haar inhaalt. (1)

Ze is schrijver, dichter, spreker en ambassadeur van Pleegzorg Nederland. Op 2 november 2021, tijdens de Week van de Pleegzorg, is haar boek 'Het verborgen meisje' gelanceerd. In de media was er veel aandacht voor het verhaal van Lily. Ze werd onder meer geïnterviewd door Gijs Staverman (2), maar ook voor de lezers van BIJ ONS wilde ze graag een interview geven. Ze is immers zelf pleegkind en in de toekomst wil ze hier nog meer mee naar buiten treden.

Pleegkind-zijn

Tot dreinehalf jaar geleden noemde Lily zichzelf geen pleegkind. Ze was een kind dat bij de familie Van Dijken woonde. Het enige verschil was dat zij donker was en haar pleegouders, die ze ouders noemt, en broer en zus waren wit. In haar opvoeding is dit nooit een issue geweest. Ze vertelt dat ze nooit het gevoel heeft gehad dat ze anders was, tot het moment dat ze haar eerste column over pleegkinderen publiceerde en iemand haar vroeg of ze een pleegkind was. Toen begon de zoektocht naar zichzelf. Wie was ze? Hoe zijn de dingen in haar leven gelopen? En wat is de invloed van het pleegkind-zijn hierop gewees?

Een tijd geleden raakte ze met een vriendin in gesprek. Lily: "Ik kwam erachter dat zij ook een pleegkind is. Dit had ik al die tijd al aangevoeld. Daar waren geen woorden voor nodig." Opvallend was dat haar vriendin tegen dezelfde dingen aanliep als zij: een zoektocht naar zichzelf, bezoeken aan een psycholoog, het verloop van haar carrière. "De zoektocht begint bij wat een pleegkind heeft meegemaakt", aldus Lily.

Foto: Lily als ambassadeur van Pleegzorg Nederland tijdens de aftrap van de Week van de Pleegzorg op 2 november 2021.

Herkenning

Pleegkinderen en adoptiekinderen herkennen zich in het verhaal van Lily. Één pleegkind, nu volwassen, vertelde haar dat ze zich nu realiseert waar bepaalde dingen vandaan komen. Voor deze lezer was de relatie tussen Lily en haar moeder herkenbaar, maar ze zijn er tal van voorbeelden.

Wat ze met haar ervaringen wil, weet Lily nog niet precies. Wat ze wel weet, is dat dat ze meer pleegkinderen wil spreken, zowel volwassenen als jongeren of kinderen, om krachten te bundelen. Pleegkinderen kunnen er kracht uithalen als ze weten dat er meer mensen zijn zoals zij. Ze wil (praat)groepen starten voor pleegkinderen, niet voor ouders, hulpverleners, et cetera. "Zo'n groep moet een veilige plek zijn waar ze een maatje kunnen vinden. Ik bedoel het niet als aanklacht, maar voor pleegkinderen is er weinig." Wat ze wil, is een vangnet creëren voor pleegkinderen, los van professionals. Een groep met enkel gelijkgestemden. "Het hebben van een maatje is het beste medicijn."

"Pleegkinderen willen normaal zijn", benadrukt Lily. Zelfs nu ze volwassen is, gaan mensen haar anders behandelen op het moment dat ze zegt dat ze een pleegkind is. Naar aanleiding van haar boek krijgt ze nog steeds vragen als: "Had ik je niet kunnen helpen?" Met dit soort opmerkingen maken ze het pleegkind-zijn bijzonder.

Mijn Levensboek

Het is bekend dat pleegkinderen, maar ook adoptiekinderen, vaak moeite hebben met 'gaten' in hun eerste levensgeschiedenis, zoals het niet weten hoe laat je precies geboren bent of waar je tijdens een bepaalde periode hebt gewoond. Een levensboek kan helpen om de tijdlijn van je leven duidelijk te krijgen. Het biedt houvast voor je identiteit, zeker als er veel overgangssituaties waren. Lees het interview dat Femmie had met de ontwikkelaars van Mijn Levensboek, dat in 2022 vijftienwintig jaar bestaat.

Geen geschiedenis

Het boek geeft een beeld van iemand die lange tijd geen geschiedenis heeft gehad. Heeft het lezen van de dagboekfragmenten van haar pleegouders een rol gespeeld om deze geschiedenis enigszins in te tekenen? Lily reageert bevestigend. "Het helpt. Ik vond het confronterend en lastig om in hun dagboek te lezen, bijvoorbeeld de stukjes over het bedplassen. Maar het was ook wel fijn om te lezen hoe het begin was, toen ik net bij hen woonde. Ik was een pittig kind." Nu kan ze beter duiden waarom ze deed zoals ze deed, maar haar hele geschiedenis wordt daarmee niet ingekleurd. "Het is goed dat mijn ouders een dagboek hebben bijgehouden."

Veerkracht

In het voorwoord, geschreven door John Goessens, staat dat 'haar veerkracht haar bracht waar ze naartoe wilde'. Wat vindt ze daarvan? Lily vertelt dat ze sinds haar zesde eigenlijk altijd haar eigen pad gekozen heeft. Ze vertrouwt zichzelf, dan komt het goed, is haar overtuiging. Ze heeft lange tijd gedacht dat haar plaatsing in het pleeggezin door haar kwam, net zoals veel pleegkinderen denken. Hierin was de rol van haar biologische moeder belangrijk. Het werd een stem in haar hoofd waardoor ze dacht dat het haar schuld was. Lily: "Het voelt alsof je als mens dan minder bent."

De begrafenis van haar biologische vader en het beeld dat daar van hem geschetst is, maakte dat ze zich compleet voelde. Ze begreep toen dat ze haar creatieve kant en het goed willen doen voor anderen, van haar vader had. Daarom zou het volgens haar goed zijn als er een biografie van het kind is, wanneer het geplaatst wordt in een gezin. "Van daaruit kunnen zaken bespreekbaar gemaakt worden en ontstaat er een beeld, dat blijft hangen." Dat haar ouders een biografie hebben bijgehouden heeft haar geholpen in haar zoektocht naar zichzelf. "Mogelijk dat pleegouders dit kunnen doen voor hun pleegkind, want het kan helpen bij het vormen van je identiteit."

Heldere kaders

In haar boek schrijft Lily dat een pleeggezin een groot hart moet hebben, maar is dat voldoende? "Het hebben van een groot hart en ruimte is niet voldoende", vindt Lily. "De basis is liefde en geen angst. Sommige pleegouders willen het te goed doen. Ze zijn bang dat ze niet genoeg geven. Een kind voelt dat, ruikt dat en dat werkt averechts." In haar gezin waren er heldere kaders, waarden en normen. Volgens Lily heeft dit ertoe bijgedragen dat ze nooit ontspoord is. Ze heeft van haar ouders voldoende ruimte gekregen om dingen te ontdekken. "Na lezing van het boek waren mijn ouders het meest verbaasd waren over het 'indrinken' voordat ik op stap ging. Dit hadden ze nooit meegekregen."

Toekomst

Haar missie is om de pleegzorg in Nederland voor het voetlicht te brengen, mensen te bereiken en haar verhaal te vertellen. Ze wil graag ambassadeur blijven van Pleegzorg Nederland en pleegzorg meer onder de aandacht brengen bij scholen. Ook wil ze haar verhaal doen bij hulpverleners en pleegouders. Ze hoopt dat er meer begrip komt voor pleegkinderen en hoe met hen om te gaan. Haar doel daarbij is om samen met andere pleegkinderen, hogescholen, docenten, et cetera iets nieuws te ontdekken. Ze will onderzoeken of er overeenkomsten zijn in de levensloopontwikkeling van pleegkinderen en deze vergelijken met die van niet-pleegkinderen. Heeft het feit dat je pleegkind bent invloed op het verloop van je leven? Volgens Lily zitten er overeenkomsten in hoe toekomstperspectieven van pleegkinderen zich ontwikkelen ten opzichte van niet-pleegkinderen. In het volgende boek dat ze aan het schrijven is, neemt ze de lezer hierin mee, maar dan vanuit de rol van pleegkind dat zoekende is hoe het andere pleegkinderen is vergaan.

Door Peter Sondez, redactieid BIJ ONS, pleegvader en al jaren in diverse functies werkzaam binnen de hulpverlening.

Foto's: Leonard Walpot

Het verborgen meisje

Het verborgen meisje is de autobiografie van Lily Monori van Dijken. Als vierjarig meisje komt ze als pleegkind in het gezin Van Dijken. Ze heeft het, als Surinaams meisje goed bij haar blanke pleeggezin. Totdat het moment komt dat het verleden haar inhaalt. Dapper gaat ze de confrontatie aan. Waarom heeft haar moeder haar nooit meer opgehaald? Wat deed de dood van haar broertje Serghino met haar? Welke rol speelde haar biologische familie en vader? Wat heeft dat voor gevolgen gehad voor haar leven?

Benieuwd naar het boek? Je kunt het bestellen op de website van Lily.

Voetnoten

(1) Achterkant van het boek Het verborgen meisje van Lily Monori van Dijken.
(2) De Pleegzorg Podcast van Gijs Staverman is hier te beluisteren.

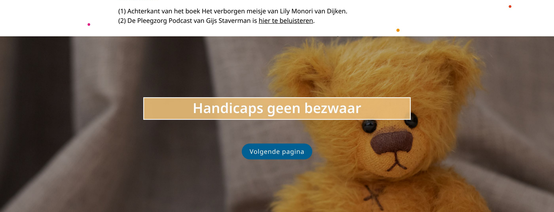

Handicaps geen bezwaar

Het was heel bijzonder om een pleegouder te interviewen die ik als voormalig pleegzorgbegeleider al vrijwel zijn hele leven ken. Het contact met de pleegouders van John, die hij opa en oma noemt, heb ik ook na mijn pensionering onderhouden. Ik hoorde dus regelmatig hoe het met John ging. Ik was blij verrast toen ik begreep dat John en zijn partner Steven, allebei dertigers, er bewust voor hebben gekozen om voor pleegkinderen met een beperking te zorgen: Jaap (6) en Hans (4). Het werd tijd om John en Steven zélf te vragen naar hun ervaringen.

Al vanaf het begin van hun relatie wilden John en Steven graag kinderen. John: “We besloten om daar een aantal jaren mee te wachten. We wilden elkaar beter leren kennen en ook ontdekken hoe zeker we alle twee waren van deze wens.” Steven vult aan: “Uiteindelijk werd voor ons duidelijk dat we niet voor adoptie, maar voor pleegzorg wilden gaan. Het gaat ons meer om helpen dan om hebben. Juist kinderen die extra zorg nodig hebben spreken ons alle twee aan. We hebben vrienden met een kind met het Downsyndroom. In hun gezin zien we behalve moeilijke ook veel mooie kanten, zoals de onvoorwaardelijke vrolijkheid van het kind en de pure manier van reageren. Lastiger is dan weer dat, als er iets vastzit in zijn bol, je het er niet zomaar uitkrijgt.”

John heeft twee halfbroertjes die zijn overleden en een zus die gehandicapt is en op een groep woont. Samen met een andere zus die zelfstandig woont, bezoekt hij af en toe zijn zus op de groep.

Opa en oma

John ging rond zijn eerste jaar naar een pleeggezin, omdat het thuis echt niet ging. De eerste jaren woonde hij bij een ouder echtpaar, die nog altijd opa en oma voor hem zijn. De hoop was dat John ooit terug naar huis zou gaan. Van die tijd herinnert hij zich veel. Zo weet hij nog dat zijn moeder hem bezocht, maar niets met hem ondernam. Ze zat en keek, maar had geen idee wat ze met het actieve peutertje aan moest. Ze babbelde vooral met opa. Alle pogingen van opa en oma en hulpverleners om zijn moeder iets met haar kind te laten doen, liepen op niets uit. Zijn ouders waren uit elkaar. Het contact met zijn moeder is nooit wat geworden. Met zijn vader heeft John wel een redelijke band op kunnen bouwen, al was het geen optie om bij hem te wonen. Johns vader is een paar jaar geleden overleden.

John ging uiteindelijk naar een perspectief biedend pleeggezin en is daar opgegroeid. Hij heeft nog goed contact met zijn pleegvader. Zijn pleegmoeder overleed ruim tien jaar geleden en John praat met warmte over haar. Het contact met zijn eerste pleegouders is altijd gebleven en hij logeerde regelmatig bij hen. Zij kwamen steeds meer in de grootouderrol.

Klik

Steven komt uit een gezellig gezin. Zijn moeder is opgegroeid in een pleeggezin. Steven heeft een viswinkel die hij met de vorige eigenaars heeft opgebouwd en die Steven en John voortzetten. Ze zijn blij met de twee jongens, Jaap en Hans, die nu bij Steven en John wonen. Als het nodig is, springen ze bij in het gezin. Steven en John hebben een vaste oppas die komt als zij eens een avond of dagje weg willen. De oppas kwam ook toen John met pleegzoon Hans een aantal weken in het ziekenhuis verbleef. Steven en John vertellen dat ze uitgebreide gesprekken in het ziekenhuis hebben gehad over wat de komst van Hans in hun gezin zou betekenen. Zo hebben ze een reëel beeld van de behoeftes van het kind gekregen. De klik was er meteen, ook met pleegzoon Jaap, die al bij hen woonden. John: “We zijn het avontuur aangegaan.”

Jaap

Jaap werd een risicokind genoemd en het was niet helder hoe zijn ontwikkeling zou verlopen. Hij is in een begeleid-wonen-voorziening geboren, waar zijn moeder toen woonde. Zijn vader toont geregeld zijn belangstelling en doet leuke dingen met hem. Zijn moeder komt af en toe met vader mee. Zij vindt het best moeilijk om met Jaap, een drukke zesjarige die enthousiast van alles met je wil delen, om te gaan. John en Steven proberen daar wel bij te helpen, maar het komt niet altijd over. “Dat is wel confronterend”, vertelt John. “Ik weet nog goed dat ik mezelf als kind heel naar voelde als mijn moeder me eigenlijk gewoon negeerde.” Jaap gaat af en toe op bezoek bij zijn opa en oma.

Toen Jaap als driejarige bij John en Steven in huis kwam, was zijn plek op het medisch kinderdagverblijf al geregeld, maar zijn pleegouders wilden eerst een tijdje met hem thuis zijn. Toen kwam Jaap al heel snel los. Vooral de aandacht van zijn pleegouders en het samen spelen maakten het medisch kinderdagverblijf overbodig. Jaap is gewoon naar het basisonderwijs gegaan en doet het tot nu toe prima. Zijn pleegouders vertellen dat het een ‘ADHD-achtig kind’ is: “Hij staat de hele dag ‘aan’, maar met regelmaat en duidelijke afspraken gaat het goed.”

Hans

Hans heeft wekelijks contact met zijn ouders en dat contact wordt begeleid door de instelling en zijn pleegouders. Het is de bedoeling dat het contact geleidelijk wat minder wordt. Hans vertoont soms wat aversie naar zijn moeder als zij hem wil knuffelen. Thuis zat Hans hele dagen op bed of op schoot, omdat hij zo ziek was en dus niets kon of mocht van zijn moeder. Na plaatsing in zijn pleeggezin op driejarige leeftijd heeft Hans de helft van de tijd in het ziekenhuis gelegen, waar pleegvader John steeds bij hem was. Steven en Jaap kwamen ook regelmatig langs.

Hans heeft een syndroom in het maagdarmkanaal, waardoor zijn maagdarmsysteem niet werkt. Hij kan niet zelf eten en sondevoeding helpt sinds enkele maanden helemaal niet meer. Hij komt wel wat aan, maar valt na een paar dagen weer af. Hij kon maar twee uur per dag uit bed zijn en rondlopen, want zijn rugzak met sondevoeding was te zwaar voor hem. Sinds een maand krijgt hij voeding via zijn bloedbaan. Dat gaat goed, maar het is ook een hele klus. Hierbij komt de zorgopleiding van John goed van pas, want alles moet steriel aangebracht worden. Een ontsteking kan fataal zijn. Hans moet ook bij de minste twijfel direct naar Rotterdam en is in het ziekenhuis kind aan huis. Gelukkig gaat het nu goed. Hij is tien uur per dag vrij van apparatuur en maakt motorisch grote stappen die niemand verwacht had. Het is een vrolijk en pienter mannetje.

Leven bij de dag

Voordat de jongens naar bed gaan, proberen John en Steven de dag met de kinderen door te nemen, wat hen helpt om rustig te gaan slapen. De pleegouders genieten van het nu. Ze weten dat de toekomst van Hans onzeker is. Hij is één van de jongsten die baat heeft bij deze behandeling. Er is één patiënt die deze apparatuur nu vijftien jaar heeft. John: “We leven bij de dag en willen Hans een plek bieden waar hij zo gewoon mogelijk kan leven, tot zijn recht komt en thuis is.” De pleegouders sluiten de komst van nog een pleegkind niet uit, mits het kind bij Jaap en Hans past.

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

De namen in dit interview zijn gefingeerd.

Secundair trauma bij zorgen voor uit huis geplaatste kinderen

Volgende pagina

"Ik heb mijn hart een stukje moeten sluiten"

Secundair trauma bij zorgen voor uit huis geplaatste kinderen

Met mijn hart geopend begon ik mijn leven als gezinshuisouder. De eerste kinderen waren nog klein, maar het trauma was van hun gezichtjes af te lezen. Hun blik op overleving, hun hart gesloten. Door mijn opleiding en werkervaring heb ik al best wat kennis en vaardigheden opgedaan over trauma. Ik geloof echt dat onvoorwaardelijke liefde de basis is van herstel, naast alle methodisch in te zetten mogelijkheden. Na een recent afscheid merkte ik pas hoe moe ik eigenlijk was: moe van het goed willen doen en het willen herstellen van alles wat moeilijk is voor het kind en zijn ouders. Als pleegouders zelf klachten krijgen, kan dat op secundaire traumatisering wijzen.

Als ik met andere pleeg- of gezinshuisouders praat, hoor ik herkenning in uitspraken als "mijn voelsprieten zijn net zo lang geworden als die van het pleegkind, als zij iets in de andere kamer doet, hoor ik het", "zijn verhalen over de zelfmoord van zijn vader waren zo levendig dat ik het voor me begon te zien," en "ik ging dromen over het seksueel misbruik van mijn pleegkind." Zelf zei ik soms dat je je hart misschien een stukje moet kunnen sluiten of op zijn minst moet kunnen verdragen dat je hart kwetsuren oploopt.

In de zorg voor pleegkinderen ligt secundaire traumatisering op de loer. In Amerikaanse literatuur wordt dit ook wel 'empathy based stress' genoemd: stress die je krijgt van het meeleven met de ander. Stress die kan uitgroeien naar posttraumatische stresskenmerken.

Vijf tips voor zelfzorg en preventie

- Zorg voor kennis en handvatten over trauma en de invloed daarvan op het kind en de omgeving. Veel pleegzorgorganisaties bieden trainingen traumasensitief opvoeden aan.
- Zorg voor voldoende slaap. Slaap is een natuurlijke balansbrenger. Vanuit een uitgeruste toestand lukt het beter om situaties met een kalm brein aan te gaan en te relativeren.
- Zoek steun bij mensen die vertrouwd zijn, maar ook bij hulpverleners. Praat over je ervaringen en over de emoties die de ervaringen bij je oproepen en zoek hulp wanneer je 'nare plaatjes' ontwikkeld hebt.
- Ga op zoek naar respijtzorg. Zorgen voor getraumatiseerde kinderen is ingewikkeld en vraagt alles wat je in huis hebt. Af en toe even niet te hoeven zorgen is belangrijk.
- Maak een vitaliteitsplan met rustmomenten. Denk niet alleen aan een vrije dag of vrij weekend, maar ook aan kleine rustmomentjes door de dag heen. Wat zijn je energielekken? Waar krijg je energie van?

Trauma

Een kind begint zijn leven in de buik als een onbeschreven blad, met zijn hart open en klaar om zich te hechten. Een baby'tje dat opgroeit in een thuissituatie die sensitief en responsief op hem reageert, ontwikkelt duizend nieuwe hersenverbindingen per seconde.

In de eerste levensjaren ontwikkelen kinderen zich enorm snel. Van baby naar brabbelende, voorzichtig stappende dreumes, tot een kind dat met zijn rugtas de basisschool inloopt. Met open hart en voldoende vertrouwen om vriendschappen te sluiten en zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassene.

Bij (chronisch) getraumatiseerde kinderen gaat dit anders. Soms al tijdens de zwangerschap is er sprake van stress en onveiligheid, zodat het baby'tje al met veel stress ter wereld komt. Of het kind groeit op met onvoorspelbare, onbeschikbare of zelfs agressieve ouders. Het kind leert daarvan dat volwassenen niet te vertrouwen zijn. Ook ontwikkelen zij een negatiever zelfbeeld, want ze worden niet gezien, niet gehoord en niet erkend. Het kind leert zijn emoties van pijn en verdriet te onderdrukken, en bouwt hiermee een muurtje om zijn hart. Het verliest zijn onbevangenheid, wordt alert en wantrouwend naar de buitenwereld. Het moet overleven.

Zorgen voor getraumatiseerde kinderen

Dit zijn kinderen die we veel tegenkomen in een pleeggezin of gezinshuis. Jonge overlevertjes die hebben geleerd voor zichzelf te zorgen, die de controle over hun leven dus niet uit handen durven te geven. Kinderen die het niet gewend zijn dat volwassenen onvoorwaardelijk van hen houden, beschikbaar zijn en voor hen zorgen.
Als zij zich eenmaal veilig voelen, gaan ze vaak praten over rare dingen uit het verleden. Na de stabilisatiefase komen de trauma's los en kunnen ze verwerkt worden. Dit zijn vaak heftige verhalen met herbelevingen en triggers die ook voor degenen die voor het kind zorgen heftig en zelfs traumatiserend kunnen zijn. Pleegouders kunnen zich machteloos gaan voelen in de zorg voor het kind, het gedrag lijkt alleen maar te verergeren en het wordt niet altijd gezien door hulpverleners of buitenstaanders.

Richtlijn trauma

Recent is de nieuwe richtlijn signaleren van traumagerelateerde problemen voor professionals geschreven, om trauma te leren herkennen. De richtlijn gaat in op welke psycho-educatie en ondersteuning belangrijk is voor het kind, ouders en andere professionals. Als laatste worden er ook tips gegeven over het toeleiden naar de juiste hulpverlening.

Richtlijn over trauma voor jeugdhulp en jeugdbescherming vind je op www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Secundair trauma

Het zorgen voor kinderen met zo'n voorgeschiedenis vraagt kennis over hoe het brein van getraumatiseerde kinderen werkt en vaardigheden om een kalm brein te houden en kinderen te helpen reguleren. Tegelijkertijd vraagt het ook alertheid op zelfzorg van de opvoeder. Hulpverleners en opvoeders kunnen symptomen van uitputting van mededogen en secundaire stress ervaren. Bij uitputting van mededogen kan het zijn dat de eigen empathie van opvoeders op een gegeven moment op raakt en dat ze last krijgen van klachten als frustratie, stress en burn-out. Maar het kan ook zijn dat ze zelfs klachten ontwikkelen die op een trauma lijken. Als opvoeders zelf klachten krijgen als nachtmerries, onrust, oververmoeidheid, herbelevingen of als ze te gericht zijn op triggers van het kind, kan er sprake zijn van secundaire traumatisering.

Zowel pleegouders als hulpverleners moeten hier alert op zijn bij zichzelf en de ander. Het voorkomen van deze klachten vraagt om goede zelfzorg. Carina van Kregten, EMDR-therapeut en mede-ontwikkelaar van de training 'zorgen voor getraumatiseerde kinderen' legt dit uit aan de hand van de metafoor van het zuurstofmasker. Bij de start van een vlucht drukt de stewardess ouders op het hart eerst hun eigen zuurstofmasker op te zetten, omdat ze anders niet meer goed voor hun kind kunnen zorgen. Met getraumatiseerde kinderen in huis sta je vierentwintig uur per dag aan, dus een concreet en goed zelfzorgplan is hierbij belangrijk om het vol te kunnen houden.

Door Karin Zanin, redactielid BJ ONS en gezinshuisouder, met specialisatie in observatie en stabilisatie van (chronisch) trauma, en Maud Verhoofstad, redactielid van BJ ONS, pleegouder, vertrouwenspersoon en mantelzorgmakelaar.

Safer Caring

Ook op organisatieniveau zijn maatregelen noodzakelijk om secundair trauma bij pleegouders en pleegzorgwerkers te voorkomen. Secundaire traumatisering is nog relatief onbekend. Er bestaat het gevaar van ontkenning of individualisering van het probleem: deze pleegouder is 'lastig' of 'niet te begeleiden', deze werker is 'niet professioneel'.

Ongeveer zeven jaar geleden startte Jeugdhulp Friesland met het programma Safer Caring, een programma dat pleeggezinnen, gezinshuisouders en pleegzorgwerkers ondersteunt in het bieden van een veilige omgeving voor (pleeg)kinderen. In het programma is nadrukkelijk aandacht voor het voorkomen van secundaire traumatisering. Janine Siebesma is taaktrainer Safer Caring voor pleegouders en collega's. Ze zegt: "Pleegouders en pleegzorgwerkers krijgen tijdens de cursus informatie over trauma's en hoe trauma's doorwerken in het brein en gedrag van het kind, wat valkuilen voor pleegouders zijn en wat helpend is. Daarnaast geven we ze tijdens de cursus handvatten voor het reageren op ingewikkeld gedrag van pleegkinderen, zoals liegen en stelen. Maar pleegouders en pleegzorgwerkers gaan ook met zichzelf aan de slag. Het is belangrijk dat zij hun balans goed in de gaten leren houden en zich bewust zijn van eigen stress door het zorgen voor hun pleegkind: wat zijn triggers en wanneer gaan bij hen alarmbellen rinkelen omdat er te veel stress is?

In de training wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan de eigen kinderen. Als onderdeel van het gezin krijgen zij te maken met soms heftig gedrag van een pleegkind en van het feit dat hun ouders vaak meer aandacht aan een pleegkind besteden dan aan hen, waardoor een eigen kind zich niet voldoende gezien voelt. Ook delen pleegkinderen 'hun geheimen' soms met de eigen kinderen van pleegouders. Dit alles kan ook voor de eigen kinderen traumatiserend werken.

Bronnen

- Hulpverlenen na trauma, drs. Angeline Donk, 2001 (artikel)
- Secundaire traumatisering, Isabelle van der Spek, 2004 (artikel)
- Secundaire traumatisering groeiende bron van stress, Karien de Ridder en Wendela Wentzel, 1999 (artikel)
- Slapende honden wakker maken, Arianne Struik, 2021 (boek)

Beslissen over kinderen doe je met kinderen

Volgende pagina

Beslissen over kinderen doe je met kinderen

Het belang van jongerenparticipatie bij juridische beslissingen

In het vorige nummer van BIJ ONS lazen we hoe JongWijs zich inzet voor jongerenparticipatie. Manuela, die zelf in een pleeggezin woonde en nu bij JongWijs is aangesloten, vertelde: “Ik vind dat de stem van kinderen en jongeren met een achtergrond in een pleeggezin of gezinshuis ongehoord is. Maar de mening van jongeren telt!” Samen met collega’s van de Universiteit Leiden onderzocht ik de positie van jongeren bij juridische beslissingen, en daaruit blijkt inderdaad dat een grote groep kinderen nu niet gehoord wordt.

Manuela van JongWijs heeft helemaal gelijk, de mening van jongeren is belangrijk. In het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) staat dat ieder kind het recht heeft om zijn/haar mening te geven over zaken die hem/haar aangaan, en dat die mening serieus moet worden genomen (artikel 12). Bij juridische beslissingen over kinderen, zoals een uithuisplaatsing, krijgt dit vorm via het hoorrecht. In Nederland worden kinderen vanaf 12 jaar standaard door de rechter uitgenodigd om hun mening te geven, zodat de rechter dit perspectief kan meenemen in de beslissing. Zij mogen hun mening dan vertellen aan de rechter of toelichten via een brief.

Kinderen jonger dan 12 jaar worden niet standaard uitgenodigd, maar alleen als iemand dit verzoekt. Dat kan de rechter zijn, maar ook het kind zelf. Uit ons onderzoek bleek echter dat rechters zelden met deze ‘twaalf-minners’ spreken. Dat betekent dus dat deze groep kinderen nauwelijks de kans krijgt om zijn of haar stem te laten horen bij juridische beslissingen. In de internationale literatuur blijkt dat ook jeugdzorgprofessionals vaak beslissingen nemen zonder kinderen hierbij te betrekken, iets waar kinderen zelf ontevreden over zijn. Dat sluit dus aan bij Manuela’s observatie dat “de stem van kinderen en jongeren ongehoord is”.

Het belang van participatie

Ons onderzoek (1) bevestigt dat kinderen het enorm vervelend vinden als ze hun mening niet mogen geven; als ze dus niet mogen participeren. Het is bijzonder frustrerend voor kinderen als zij niet betrokken worden bij beslissingen die zulke grote gevolgen voor hen kunnen hebben, zoals ergens anders gaan wonen of minder omgang hebben met ouders. Wanneer dit herhaaldelijk voorkomt, kan dit resulteren in een gevoel van machteloosheid en wanhoop. Kinderen kunnen dan het gevoel krijgen dat hun mening er niet toe doet. Daar gaat vaak ook een daling in het zelfvertrouwen mee gepaard.

Daarentegen voelen kinderen zich gewaardeerd en gerespecteerd wanneer zij wél de kans krijgen om hun mening te geven. Ze begrijpen daarbij overigens heel goed dat de rechter degene is die de uiteindelijke beslissing neemt, en dat die beslissing mogelijk niet overeenkomt met hun eigen wens. Onderzoeker Judy Cashmore (2) uit Nieuw-Zeeland heeft dit op een mooie manier verwoord: “Children want to have a say rather than their own way”. Onderzoek heeft dan ook aangetoond dat kinderen een beslissing beter accepteren als zij zelf hun mening hebben mogen geven.

Kindgesprek

Meer weten over hoe de rechter met kinderen praat? Deze video van de Rijksoverheid is een aanrader om samen te kijken met een kind om het voor te bereiden op een mogelijk gesprek met de rechter.

Stress of spanning?

Maar als je mening geven zo belangrijk is, waarom worden kinderen in die leeftijdsgroep van jonger dan 12 jaar dan niet vaker uitgenodigd voor een gesprek met de rechter? De meest genoemde reden is dat het mogelijk belastend of stressvol is voor kinderen. In ons onderzoek bevestigden jongeren dat een bepaalde mate van stress er inderdaad is, want het is behoorlijk spannend om naar de rechter te gaan of om in het rechtsgebouw geconfronteerd te worden met je ouders. Echter, die stress blijkt voor jongeren geen drempel om te participeren. Meepraten weegt voor hen dus zwaarder.

Dit is opvallend, want bij professionals zien we juist het omgekeerde: kinderen worden niet uitgenodigd voor een gesprek met de rechter om hen te beschermen tegen mogelijke stress of spanning. Met deze overweging wordt echter voorbijgegaan aan de eerdergenoemde negatieve gevolgen die kinderen ervaren wanneer zij niet mogen participeren, die zelfs te zien zijn op hersenniveau. Onderzoek naar het puberbrein toont namelijk aan dat er tijdens ervaringen van buitensluiten dezelfde hersengebieden actief zijn die ook betrokken zijn bij het ervaren van fysieke pijn. Dit kan verklaren waarom jongeren er zo op gebrand zijn om te participeren.

Conclusie en tip

Concluderend kunnen we zeggen dat het belangrijk is om kinderen te betrekken bij juridische beslissingen. In ons onderzoek hebben wij aanbevolen om kinderen vanaf 8 jaar standaard uit te nodigen voor een gesprek met de rechter, zodat zij de kans krijgen om hun mening te geven wanneer zij dit willen. De meeste kinderen van die leeftijd zijn in staat zijn om hun mening goed te verwoorden en vragen van de rechter te begrijpen, maar de spanning zal wellicht wel wat groter zijn bij deze jongere kinderen. Daarom hebben wij ook geadviseerd om met kinderen te praten in een kindvriendelijke ruimte en dat de rechter ‘burgerkleding’ aantrekt in plaats van een toga. Een minder formele sfeer kan namelijk bevorderen dat een kind zich veilig voelt, wat positief is voor de gesprekvoering. In Amsterdam wordt er al op kindvriendelijke wijze met kinderen vanaf 8 jaar gesproken, en daar zijn heel positieve ervaringen opgedaan. (3)

Onze aanbeveling om de leeftijd van het hoorrecht wettelijk te verlagen naar 8 jaar is helaas niet aangenomen, maar daarmee is onze missie niet gestopt. Regelmatig vertellen we aan rechters hoe belangrijk kinderen het vinden om hun mening te geven, omdat we hopen dat rechters daardoor ook vaker met jongere kinderen willen spreken. Ook vertellen we aan kinderen dat zij zelf aan de rechter mogen vragen om hun mening te geven, want dit weten veel kinderen niet. Kortom er zijn manieren om ervoor te zorgen dat kinderen meer gehoord worden, maar dan moeten kinderen wel van die mogelijkheden weten. Wil uw pleegkind meer weten over zijn of haar mogelijkheden? Denk er dan eens aan om contact op te nemen met een Kinder- en Jongerenrechtswinkel, die advies kan geven en kinderen ook ondersteuning kan bieden.

Door Daisy Smeets, redactielid BIJ ONS en universitair docent pedagogische wetenschappen aan de Universiteit Leiden.

Voetnoten

1. M.R. Bruning, D.J.H. Smeets en collega’s (2020). Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken. Rapport hier te downloaden.

2. J. Cashmore (2002). Promoting the participation of children and young people in care. Child Abuse & Neglect, 26, p. 837-847.

3. Zie hoofdstuk paragraaf 4.2 (vanaf pagina 162) uit het rapport ‘Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken’.

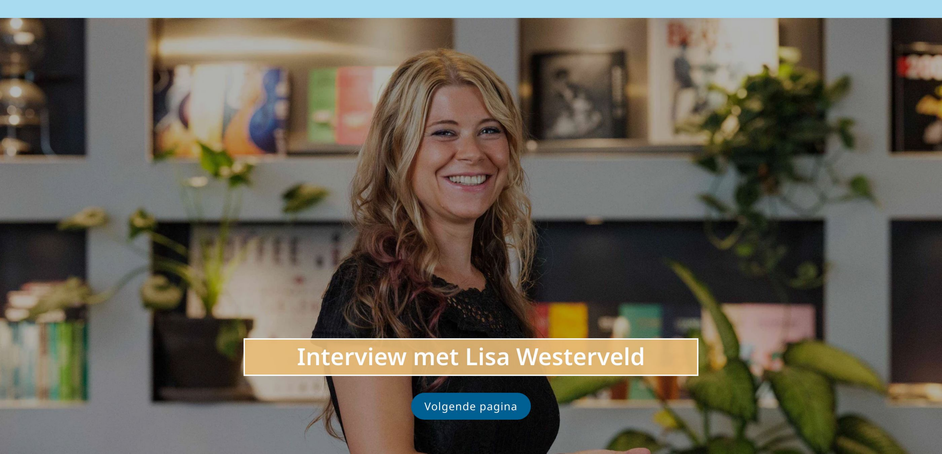

Interview met Lisa Westerveld

Volgende pagina

Interview met Lisa Westerveld

“Om te kunnen vechten tegen de bierkaai heb ik verhalen van mensen nodig!”

Tweede Kamerlid Lisa Westerveld (Groen Links) heeft veel portefeuilles onder haar hoede. Jeugdzorg is er één van. Uit de vragen die ze stelt aan de staatssecretaris in de Tweede Kamer blijkt dat ze ideeën heeft om de jeugdzorg te verbeteren. Waarom klopt haar hart voor jeugdzorg? En wat zou ze het allerliefste willen bereiken als het gaat over pleeg- en gezinshuiszorg?

Ietwat verlaat door een uitgelopen afspraak en een slecht werkende internetverbinding, is Lisa op vrijdagmiddag 19 november alsnog digitaal te vangen voor een interview met twee redactieleden van BIJ ONS. Lisa start het gesprek met excuses, doopt driftig een theezakje in een dampende mok water, trekt haar casual grijze trui recht en neemt een ontspannen houding aan. De geboeidheid waarmee ze luistert naar Peter over zijn rol als pleegvader en de oprechte interesse in de gezinshuisverhalen van mij, laten zien dat haar hart klopt voor jeugdzorg. Lisa vertelt dat ze in 2017, net voordat ze woordvoerder werd van Groen Links, startte met het bezoeken van pleeggezinnen en kinderen in residentiële instellingen. “Ik heb toen veel met jongeren gepraat en merkte dat er nog zóveel te verbeteren is op dit dossier! Ik hoorde schrijnende verhalen van kinderen die al vijftien keer waren verhuisd. Maar ook hoopvolle verhalen. Bijvoorbeeld een kind dat zegt: ‘In dit pleeggezin moet ik niet weg. Ik ben welkom hier.’ Ik was er stil van. Wat heeft zo’n kind doorgemaakt dat het zo’n uitspraak kan doen?!”

Kamervragen

Lisa Westerveld heeft op 19 mei 2021 Kamervragen gesteld over belemmeringen voor gezinshuizen en pleegouders. Ze vroeg bijvoorbeeld naar het tekort aan pleeg- en gezinshuisouders. Of er na het rapport ‘Constant nieuwe gezichten, ik crash daarvan’ iets wordt gedaan om het aantal verhuizingen van kinderen terug te dringen. En of het klopt dat gezinshuisouders in tegenstelling tot pleegouders geen blokkaderecht hebben. De antwoorden op deze en andere Kamervragen zijn op 21 november 2021 gepubliceerd en terug te lezen.

Spaghetti van regelingen

“Ik ben inhoudelijk niet de deskundige, maar ik ben ervan overtuigd dat een gezinssetting, in de vorm van een pleeggezin of gezinshuis, voor verreweg de meeste kinderen heel veel beter is dan een instelling. Ik kwam er al snel achter dat er geen rode loper wordt uitgelegd voor pleeg- en gezinshuisouders. In plaats daarvan krijgen ze te maken met een spaghetti van allerlei door elkaar lopende regelingen. Die verbazing voelde ik jaren geleden al, maar eigenlijk heb ik die nog steeds. Pleeg- en gezinshuisouders worden opgezadeld met allerlei onnodige ingewikkeldheden. Ze moeten bijvoorbeeld vechten als een leeuw om de juiste hulp georganiseerd te krijgen. Ik zoek naar manieren hoe we hen hierin kunnen verlichten. Helaas is het een understatement om te concluderen dat het niet goed gaat in de jeugdzorg.” Lisa zucht: “Het lijkt soms vechten tegen de bierkaai!”

Aan de bel blijven trekken

“Waarom er nog geen verbeteringen zijn doorgevoerd? Als eerste oorzaak zou ik aan kunnen geven dat het in de jeugdzorg om kwetsbare kinderen gaat en hun stem helaas niet genoeg gehoord wordt. De mensen die ‘t hardste schreeuwen, krijgen de meeste aandacht. Daarbij komt dat er heel veel Kamerleden zijn die geen ervaring hebben met pleeg- en gezinshuiszorg. Daarom is mijn advies om vanaf de werkvloer de politici te blijven informeren met verhalen. Dit geeft input. Ik vind het overigens wel erg jammer dat er weinig debattijd is voor jeugdzorg. De tweede oorzaak kan, denk ik, gezocht worden in de verdeelde verantwoordelijkheid. Ik merk in de Tweede Kamer dat een staatssecretaris wel bereidwillig is, maar we hebben jeugdzorg gedecentraliseerd: de gemeenten moeten het uitvoeren. En laten die gemeenten dan nu juist zo verschillend handelen. Met de rode cijfers van de gemeenten kun je de ambtenaren geen ongelijk geven dat ze de hand op de knip houden.”

Het volk vertegenwoordigen

“Het liefst zou ik een meerjarenplan maken in termen van geluk en welvaart in plaats van elke keer weer over cijfers en data te moeten horen. Een regeerakkoord kijkt niet verder dan vier jaar. Vóór de coronacrisis zat ik in een werkgroep om voortaan naar brede welvaart te kijken, niet naar wat het kost en wat het oplevert. We moeten meer kijken naar de gevolgen voor mens, dier en natuur. Mondjesmaat lukte dat, maar toen kwam de coronacrisis. Niemand heeft gekozen voor de coronacrisis, maar het is geen excuus om zes maanden te doen over het beantwoorden van Kamervragen in plaats van de reguliere drie weken die we met elkaar hadden afgesproken.

Als het op papier niet goed geregeld is, dan maakt dat in de praktijk direct verschil. En dan nog, als Kamerlid kun je kennis voor een debat uit stukken halen, maar alles gaat over mensen. Wat betekent het beleid voor hen? Input voor Kamervragen krijg ik van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen en ik stel de vragen op in overleg met pleeg- en gezinshuisouders. Ik wil weten of ik het goed verwoord. Kamerleden mag je actief benaderen. Vertel aan volksvertegenwoordigers wat jou bezighoudt en wat belangrijk is om aan te kaarten. En doe dit ook naar gemeentes of wethouders.” Lisa neemt nog een laatste slok thee en zegt besluitvaardig: “Om te kunnen vechten tegen de bierkaai heb ik verhalen van mensen nodig!”

Door Gerdien Rietveld, redactielid BIJ ONS, gezinshuisouder en tekstschrijver

Belangenbehartiging door pleeg- en gezinshuisouders: tips en voorbeelden

Om jeugdzorg op de kaart te zetten, zijn de verhalen van pleeg- en gezinshuisouders van cruciaal belang. Op de website van de NVP vind je voorbeelden, documenten en downloads die je kunnen helpen om de stem van pleeg- en gezinshuisouders te laten horen bij politici en beleidsmakers, bijvoorbeeld in jouw eigen gemeente of je pleegzorgorganisatie.

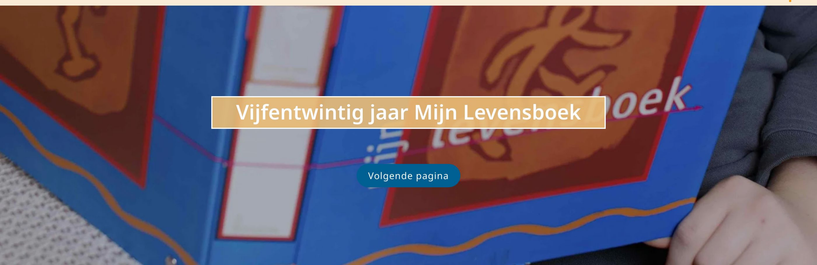

Vijfentwintig jaar Mijn Levensboek

Volgende pagina

Vijfentwintig jaar Mijn Levensboek

Mijn Levensboek voor pleegkinderen was vijfentwintig jaar geleden voor het eerst verkrijgbaar bij pleegzorgtijdschrift Mobiel. Wat ging hier aan vooraf en hoe gaat het nu verder met Mijn Levensboek? We vroegen het aan de ontwikkelaars van het boek.

Het gebeurt regelmatig dat pleegkinderen in het begin van hun leven op verschillende adressen wonen en door diverse mensen worden verzorgd, soms voor korte en soms voor langere tijd. Omdat die wisselingen vaak plaatsvinden in de eerste kinderjaren, bewaren pleegkinderen er geen blijvende herinneringen aan. Dat kan later voor onduidelijkheid en onzekerheid zorgen en daarom is het levensboek bedacht. In het levensboek is te vinden wanneer het kind geboren is, wie zijn biologische ouders zijn en wie er voor hem hebben gezorgd.

Tijdlijn

Het is bekend dat pleegkinderen, maar ook adoptiekinderen, vaak moeite hebben met 'gaten' in hun eerste levensgeschiedenis, zoals het niet weten hoe laat je precies geboren bent of waar je tijdens een bepaalde periode hebt gewoond. Een levensboek kan helpen om de tijdlijn van je leven duidelijk te krijgen. Het biedt houvast voor je identiteit, zeker als er veel overgangssituaties waren. Onderzoek en de praktijk laten zien dat levensboeken positief kunnen werken.

Foto's

De eerste gedrukte exemplaren van Mijn Levensboek voor pleegkinderen verschenen vijfentwintig jaar geleden. Fiet van Beek (zie kader) vertelt hoe het allemaal begon. Zij begeleidde als gezinsvoogd twee pleegkinderen die teruggingen naar hun vader. "Een kennis had nog foto's van de twee kinderen van toen ze bij hen logeerden. Daarna zijn we samen met de kinderen teruggegaan naar de plekken waar ze waren opgegroeid. We kregen stapels foto's mee van het pleeggezin waar ze hadden gewoond. Alles ging in een plakboek."

Herinneringen voor later

"Ik besefte dat het voor een pleegkind erg waardevol is om een blijvende verbinding te bewaren van de mensen om hem heen", zegt Fiet. "Die mensen weten dingen over jou: ervaringen en gebeurtenissen die belangrijk zijn om te bewaren als herinneringen voor later. Daar gaat het in een levensboek om: jij bent belangrijk, jouw verhaal is belangrijk."

"Zo is het idee voor een levensboek ontstaan", vervolgt Fiet. "Ik vertelde het aan collega's en het zaadje voor Mijn Levensboek was geplant." Met hulp van subsidies en in samenwerking met Rob van Pagée (zie kader) waren de eerste levensboeken eind 1996 verkrijgbaar bij pleegzorgtijdschrift Mobiel, de voorloper van BIJ ONS.

Creativiteit

Mijn Levensboek is een losbladig boek waarin gegevens over het pleegkind kunnen worden ingevuld. Er zijn bladzijden die je kunt kopiëren als er ruimte tekort is, bijvoorbeeld om op te schrijven welke scholen het pleegkind heeft bezocht. Die bladen kun je van de website downloaden. "Maar het gaat niet alleen om het bewaren van gegevens en foto's, het hele maakproces is belangrijk", vindt Fiet van Beek. "Het pleegkind kan werken aan zijn eigen levensboek, er is veel ruimte voor creativiteit. Bijvoorbeeld tekeningen maken, brieven of verhaaltjes schrijven of een eigen geheimschrift bedenken." Het levensboek is en blijft van het kind en gaat mee bij eventuele overplaatsingen. Het kind kan zelf iets toevoegen aan het boek, zodra hij oud genoeg is. Ook het samen met de pleegouder zoeken en bespreken wat er in het boek komt, is belangrijk, zo leert de ervaring.

Fiet van Beek
Fiet van Beek (1959) was werkzaam in de jeugdzorg, onder andere als gezinsvoogd. Zij is de bedenker van Mijn Levensboek voor pleegkinderen en samen met Rob van Pagée mede-ontwikkelaar van de gepubliceerde versie van Mijn Levensboek, voor het eerst verschenen eind 1996. Fiet van Beek heeft eigen kinderen en is netwerkpleegouder van drie pleegkinderen die inmiddels volwassen zijn. Van 1988 tot 1996 was ze hoofdredacteur van pleegzorgtijdschrift Mobiel. Ze was ook de initiatiefnemer en eerste hoofdredacteur van de WAT?!-krant voor jongeren in pleeggezinnen. Fiet van Beek is de uitgever van uitgeverij Anderszins, gespecialiseerd in het publiceren van levensverhalen.

Papier

Een veelgestelde vraag is waarom Mijn Levensboek op papier is en niet digitaal. Een online versie zou je misschien verwachten in deze digitale tijd. Mede-ontwikkelaar Rob van Pagée vindt dat er inhoudelijke en praktische redenen zijn om voor een papieren versie te kiezen. "In Mijn Levensboek gaat het om het leven en de identiteit van het kind. Het is van belang dat een kind erbij kan zonder hindernissen. Er is geen apparaat nodig en je hoeft geen computervaardigheden te hebben om het boek te kunnen bekijken."

"Ook als kinderen er een tijdje niet aan werken, staat het in de kast en kan het weer opgepakt worden in een volgende fase", vervolgt Rob. "Het boek is stevig uitgevoerd, raakt niet verouderd en heeft geen updates nodig. Ook is er geen risico dat het niet meer toegankelijk is omdat het computerprogramma oudere versies niet meer ondersteunt. Als we in het jaar 2000 een digitale versie hadden gemaakt, zouden veel kinderen van toen hun boek nu niet meer kunnen inzien, omdat gegevensdragers van toen niet meer ondersteund worden."

Rob van Pagée
Rob van Pagée (1946) begon als Jeugdbeschermer bij de Raad voor de Kinderbescherming. Toen hij in de jaren tachtig bij gezinshuizen werkte, ontdekte hij dat er nauwelijks ondersteuningsprogramma's in de pleegzorg waren. Vanuit de Stichting Op Kleine Schaal haalde hij een voorbereidings- en trainingsprogramma uit de VS naar Nederland en introduceerde zo het STAP Pleegzorg Educatie Traject. Rob werkte samen met Fiet van Beek aan Mijn Levensboek en ontwikkelde een bijpassende training 'Levensloop'. Later richtte hij de Eigen Kracht Centrale op, met als visie dat als er problemen zijn en jeugdzorg betrokken raakt, er allereerst aan familie en sociaal netwerk wordt gevraagd een 'familiegroepsplan' te maken. Meer informatie over de Eigen Kracht Centrale: www.eigen-kracht.nl.

Haarlok

"Bij het werken aan het boek worden bovendien alle zintuigen gebruikt en gestimuleerd", zegt Rob van Pagée. "Je kunt tekeningen en haarlokken inplakken en handgeschreven bijdragen maken en bewaren. Een tastbaar briefje van je moeder in je boek heeft meer waarde dan hetzelfde gescand. Het zien dat je eigen handschrift is veranderd is een ander mooi voorbeeld."

Nieuw onderkomen

Pleegouders konden tot voor kort het levensboek bestellen bij pleegzorgmagazine BIJ ONS. Nu BIJ ONS niet langer bij Stichting Mobiel is ondergebracht, heeft Mijn Levensboek een nieuw onderkomen gevonden bij uitgeverij Anderszins van Fiet van Beek. Daar kunnen pleegouders als vanouds het levensboek bestellen en informatie en tips vinden.

Door Femmie Juffer, redactielid van BIJ ONS en emeritus hoogleraar adoptie en pleegzorg

Bestellen

Wil je Mijn Levensboek bestellen? Dat kan bij uitgeverij Anderszins via de website mijnlevensboek.nl.

Sommige pleeggezinnen kunnen Mijn Levensboek via hun pleegzorgorganisatie krijgen. Informeer hiernaar bij je eigen pleegzorgorganisatie.

Hoe zit dat? Het nieuwe woonplaatsbeginsel

Volgende pagina

Hoe zit dat?

Het nieuwe woonplaatsbeginsel

Op 1 januari 2022 geldt in de Jeugdwet een gewijzigd woonplaatsbeginsel. Het woonplaatsbeginsel regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp, waaronder dus ook pleegzorg. Het huidige woonplaatsbeginsel gaat uit van de woonplaats van de gezagsdrager (1) van de jeugdige. Het nieuwe woonplaatsbeginsel gaat uit van de woonplaats waar de jeugdige staat ingeschreven.

Rubriek van Mariska Kramer

Het doel van het nieuwe woonplaatsbeginsel is dat gemakkelijker kan worden vastgesteld welke gemeente verantwoordelijk is, zodat zo snel mogelijk jeugdhulp kan worden geboden. Ook moeten hiermee de uitvoeringslasten worden verminderd en de hulp (bij voorkeur preventief) dichtbij het sociale netwerk van de jeugdige worden geboden.

Het nieuwe woonplaatsbeginsel is gebaseerd op twee uitgangspunten: jeugdhulp met verblijf en ambulante zorg.

Jeugdhulp met verblijf

Voor jeugdhulp met verblijf geldt dat de gemeente waar de jeugdige volgens de Basisregistratie Personen (BRP) stond ingeschreven direct voorafgaand aan het aaneengesloten verblijf, de verantwoordelijke gemeente is. Bij pleegzorg is sprake is van jeugdhulp met verblijf. De kans bestaat dus dat een andere gemeente financieel verantwoordelijk wordt voor de jeugdhulp (pleegzorg) voor uw pleegkind. Als u als pleegouder(s) de voogdij heeft over uw pleegkind, regelt u zelf de jeugdhulp voor uw pleegkind. Dit kan onder het nieuwe woonplaatsbeginsel lastiger worden als u aangewezen bent op een nieuwe gemeente (ver) buiten uw regio.

De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, is dus verantwoordelijk voor de jeugdige én voor de kosten van de jeugdhulp op basis van de Jeugdwet voor deze jeugdige tijdens het verblijf.

Aaneengesloten verblijf betekent dat een jeugdige niet tussentijds is teruggekeerd naar zijn ouders. De oorspronkelijke gemeente is niet alleen verantwoordelijk voor de pleegzorg, maar ook voor de eventuele overige jeugdhulp die voor het pleegkind nodig is.

Als de gemeente niet kan worden vastgesteld, bijvoorbeeld omdat het kind direct na de geboorte uit huis geplaatst is, is de gemeente waar de moeder van het kind ingeschreven stond op het moment van de geboorte van het kind, verantwoordelijk. Als ook deze gemeente niet bekend is, is de gemeente waar het kind werkelijk woonde op het moment dat er jeugdhulp nodig was verantwoordelijk. (2)

Ambulante zorg

Voor ambulante zorg geldt dat de gemeente waar de jeugdige volgens het BRP staat ingeschreven verantwoordelijk is. Dit geldt alleen voor jeugdhulp zónder verblijf en is dus niet van toepassing op (het verblijf van) pleegkinderen. Voor pleegkinderen geldt namelijk dat de gemeente die verantwoordelijk is voor het verblijf ook verantwoordelijk is voor alle andere (aanvullende) hulp, bijvoorbeeld speltherapie, op basis van de Jeugdwet.

Ingrijpende verandering voor pleegzorg

De verwachting is dat het voor nieuw te starten jeugdhulp na 1 januari 2022 gemakkelijker wordt om de (financieel) verantwoordelijke gemeente te kunnen vaststellen. De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel zal echter een ingrijpende (administratieve en financiële) verandering voor gemeenten en (pleeg)zorgaanbieders betekenen. De inschatting is dat per 1 januari 2022 zo'n 12.000 jeugdigen 'administratief' gaan verhuizen. (3) De jeugdigen die per 1 januari 2022 door het nieuwe woonplaatsbeginsel administratief gaan verhuizen naar een andere gemeente zullen bijna uitsluitend jeugdigen zijn met verblijf, waaronder dus pleegkinderen. De kans bestaat dus dat een andere gemeente financieel verantwoordelijk wordt voor uw pleegkind.

Continuïteit van jeugdhulp en pleegzorg

Jeugdhulp zonder verblijf die gestart is vóór 1 januari 2022 gaat onder dezelfde voorwaarden verder tot het einde van de duur van het jeugdhulpbesluit, maar uiterlijk tot 1 januari 2023. Daarna zal de gemeente waarnaar het kind administratief is verhuisd, beoordelen of verdere ambulante jeugdhulp nodig is.

Voorzetting van het verblijf in een pleeggezin eindigt niet na een jaar. Bij een pleeggezinplaatsing moet de nieuw verantwoordelijke gemeente ervoor zorgen dat de jeugdige bij dezelfde pleegouder(s) kan verblijven (dat wil zeggen: de pleegzorg blijven financieren).

Wat betreft jeugdhulp met verblijf (pleegzorg) is de continuïteit dus ook in geval van een nieuw verantwoordelijke gemeente gewaarborgd. De vraag is wel of (eventuele) aanvullende jeugdhulp aan het pleegkind na 1 januari 2023 door een nieuw verantwoordelijke gemeente gecontinueerd kan worden. Er bestaat zoals gezegd geen verplichting voor de nieuwe gemeente om na deze datum onder dezelfde voorwaarden de ambulante jeugdhulp te blijven bieden.

Ook is niet uit te sluiten dat u als pleegouder met een andere pleegzorgaanbieder te maken krijgt. Dit hangt er namelijk vanaf of de nieuw verantwoordelijke gemeente een contract heeft met uw pleegzorgaanbieder. Dan wel of uw betrokken pleegzorgaanbieder een onderaanneemcontract heeft met een pleegzorgaanbieder die wél een contract heeft met de nieuw verantwoordelijke gemeente. Hiervoor zijn binnen de brancheorganisatie pleegzorg standaardcontracten ontwikkeld.

Samengevat

Financiering van het (jeugdhulp)verblijf van het kind in het pleeggezin is ook in geval van een nieuw verantwoordelijke gemeente gewaarborgd. Voor ingezette aanvullende hulp voor het pleegkind is dat na 1 januari 2023 niet meer vanzelfsprekend. Bovendien kan niet worden uitgesloten dat sommige pleegouders met een andere pleegzorgaanbieder te maken zullen krijgen. (4)

Mariska Kramer

Advocaat Mariska Kramer maakt zich sterk voor het belang van het (pleeg)kind. In haar advies- en procespraktijk staat ze pleegouders bij en adviseert ze pleegzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen. Ook geeft ze lezingen en cursussen over de rechtspositie van (pleeg)kinderen en pleegouders.

Website Mariska Kramer

Helpdesk voor pleegouders

Voor gratis juridisch advies, ook over de rechten van pleegkinderen, kun je terecht bij de NVP-helpdesk. De helpdesk van de NVP helpt je verder! We bieden een luisterend oor, denken met je mee en geven (juridisch) advies.

Helpdesk

Voetnoten

1 De ouder(s) met gezag of de voogd(en).
2 De VNG heeft de gemeenten opgeroepen tot het ondertekenen van het 'convenant woonplaatsbeginsel' waarin is vastgelegd dat wanneer de twee gemeenten er gezamenlijk niet uitkomen de gemeente die vóór de inwerkingtreding van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel verantwoordelijk was, verantwoordelijk blijft. Daarbij geldt nog dat bij een verschil van inzicht eerst een adviescommissie geconsulteerd kan worden. Wanneer het advies van de adviescommissie het verschil van inzicht tussen twee gemeenten niet oplost, kunnen de gemeenten zich wenden tot de Geschillencommissie Sociaal Domein, zie VNG ledenbrief pagina 1.
3 VNG ledenbrief, pagina 1.
4 Hoewel de motie Westerveld over de wetwijziging woonplaatsbeginsel beoogt dat continuïteit van jeugdhulp voor pleegkinderen is gewaarborgd, is de vraag of dit in de praktijk ook zo uitpakt dat dezelfde pleegzorgaanbieder bij het pleegkind/het pleeggezin betrokken blijft.

Pleegmaatjes

Volgende pagina

Pleegmaatjes

Verrijking voor een pleegkind, op adem komen als pleegouder

In 2018 startte de NVP met het project Pleegmaatjes. Een Pleegmaatje is een vrijwilliger die er speciaal is voor een pleegkind en die meeleeft, meedenkt en meehelpt. In samenwerking met pleegzorgorganisatie Triade Vitree en vrijwilligersorganisatie Humanitas ontwikkelen we als NVP in Almere de methodiek in de praktijk. Inmiddels zijn er vijftien matches tussen pleegkinderen en Pleegmaatjes. Pleegouder Annemarie*: "Een Pleegmaatje is een aanvulling op wat wij als pleegouders kunnen bieden. En het is fijn als er iemand is die een kind onder zijn hoede neemt, dat geeft mij tijd om iets voor mezelf te doen."

"We waren op zoek naar iemand die onze pleegzoon op weg helpt met sociale omgangsvormen", vertelt Annemarie. "Hij werd tien en op die leeftijd wil je niet je moeder overal bij hebben. Dat kan ook niet, daar doe je een kind mee tekort. Kinderen van die leeftijd willen de wereld ontdekken en zelfstandigheid verwerven. Hij was op weg om een straatschoffie te worden en moest van iemand leren hoe je omgaat met iets dat je niet leuk vindt."

Lichtpuntje

Een Pleegmaatje bood uitkomst. Suzanne Verlaan, projectleider bij Humanitas, legt uit wat een Pleegmaatje doet: "Het uitgangspunt is dat een pleegkind en een vrijwilliger een dagdeel in de week samen leuke dingen gaan doen. Het doel is om in te spelen op de vraag van een pleegkind. Zo bied je een rustgevend moment of een lichtpuntje in de week. Een pleegkind kan bij een Pleegmaatje alles kwijt en hoeft geen rekening te houden met pleegouders of ouders. Door samen iets leuks te ondernemen, wat dat ook mag zijn, ontstaan ook vaak goede gesprekken. Het tweede doel is om een pleeggezin op adem te laten komen. Ook voor hen is het fijn als een pleegkind er een middag tussenuit gaat."

Jan Willem Roseboom is vanuit de NVP betrokken bij het project. Hij vertelt waarom de NVP het initiatief nam om te starten met Pleegmaatjes: "We wisten dat kinderen die in een pleeggezin terecht komen vaak maar weinig andere contacten hebben. Een groot deel van hun 'oude' sociale netwerk valt vaak weg wanneer zij niet meer thuis wonen. En dat terwijl ze vaak een extra grote ontwikkeltaak hebben. Als je dan kunt terugvallen op een iets groter kringetje maakt dat het voor iedereen een beetje lichter. Daarom wilden we een antwoord hebben op de vraag: hoe kunnen we een grotere kring van mensen rondom pleegkinderen mogelijk maken? Het antwoord werd dit Pleegmaatjes-project"

> Shanty woont in een gezinshuis. Ze kan in het weekend helaas niet naar haar ouders. De kinderen van Jannie en Willem zijn de deur uit. Ze is nu om de week een middag bij hen.

Groter sociaal netwerk

Een Pleegmaatje vergroot het sociale netwerk van een pleegkind. Daarvoor worden Pleegmaatjes zorgvuldig gematcht met een pleegkind. Suzanne: "We matchen bijvoorbeeld niet iemand die creatief is met iemand die sportief is. De vrijwilligers zijn van 18 jaar tot boven de 60. Een link met pleegzorg hoeven ze niet te hebben, maar er is wel vaak affiniteit met pleegzorg. Pleegmaatjes zijn ex-pleegkinderen, mensen die een studie tot hulpverlener volgen of die in het traject zitten om pleegouder te worden. Zo kan het ook een kennismaking met pleegzorg zijn."

Annemarie: "We werden gematcht met Jorn, een jongen van 27 die goed aansluit bij Robin. Er was meteen een klik: ze houden allebei van sportieve dingen. De eerste stap was veiligheid opbouwen. Dat gebeurde aanvankelijk vooral thuis door samen spelletjes te spelen. Daarna gingen ze een keer naar de speeltuin aan het einde van de straat. Later ondernamen ze meer en gingen ze bijvoorbeeld naar de Oostvaarderplassen om een zeearend te spotten, naar het game-museum in Zwolle en naar de trampolinehal. Jorn heeft het contact heel mooi opgebouwd, er is echt een warme vertrouwensband ontstaan."

Leuke dingen doen

"De leuke dingen die je samendoet, zijn afhankelijk van de leeftijd", legt Suzanne uit. "De pleegkinderen die meedoen, zijn tussen de 8 en 24 jaar. Met een kind van 9 ga je bijvoorbeeld naar de speeltuin, voor iemand van 20 is het leuker om samen naar het terras te gaan. Samen skeeleren, naar de bioscoop gaan, cupcakes bakken, knutselspullen kopen in de stad en daarna knutselen: het moet aansluiten op de vraag van het kind."

Wat een Pleegmaatje biedt, moet niet alleen aansluiten op de vraag van een pleegkind, een maatje moet ook om kunnen gaan met bijvoorbeeld gedragsproblematiek. Suzanne: "We screenen alle Pleegmaatjes. Ze moeten wel de vaardigheden hebben om de problematiek aan te kunnen. Na een kennismaking krijgen ze een training van Humanitas. Triade Vitree geeft een aanvullende training over hechting."

Annemarie: "Robin heeft een fors hechtingsprobleem, ondanks dat hij al ongeveer vanaf zijn geboorte bij ons is. Pleegmaatje Jorn heeft ook het een en ander meegemaakt: hij heeft ervaring met pleegzorg, daardoor kan hij suggesties aandragen vanuit zijn eigen ervaring. Daarnaast werkt hij in de jeugdzorg en komt dagelijks in contact met deze doelgroep. Door zijn kennis en ervaringen kan hij goed bij Robin aanhaken. Wat een pleegkind en pleegmaatje met elkaar bespreken, blijft in principe vertrouwelijk. Jorn bespreekt met mij alleen de ontwikkelingen van Robin en eventuele bijzonderheden. Het laat zien hoe waardevol een maatje is: zo heb je als pleegkind iemand met wie je overal over kunt praten. Ik geef ook bij Robin aan dat zijn maatje er voor hem is en dat hij mij niet alles hoeft te vertellen. Dat werpt zijn vruchten af."

Samen optrekken

Annemarie: "Het idee is om in het project wekelijks samen op te trekken. Dat is bij ons de eerste tijd gelukt, daarna ging het contact naar eens per maand." Suzanne geeft aan: "Het is geen verplichting om wekelijks af te spreken. Als het gaat voelen als 'moeten', is dat geen goede ontwikkeling. Daarvoor is het niet bedoeld en dan heeft het ook geen waarde meer. Het zijn geen hulpverleningstrajecten: we werken niet met doelen en er hoeft niks afgestreept te worden."

Een pleegkind en een Pleegmaatje trekken in het project een jaar met elkaar op. Suzanne: "Een jaar is te overzien en verlaagt de drempel voor vrijwilligers. Soms ontstaat in dat jaar een ander soort band. Dan kan je aangeven: ik stop over een jaar vanuit Humanitas, maar we kunnen contact houden." Dat zal ook gebeuren bij Jorn en Robin. Annemarie: "Jorn wil graag de band behouden en ook in de puberteit een vertrouwenspersoon zijn. Heel fijn dat we hem nog kunnen houden als vriend van het gezin."

De NVP begeleidt het Pleegmaatjesproject en zorgt ervoor dat het project overgedragen kan worden aan andere vrijwilligers- en pleegzorgorganisaties. Jan Willem: "De ontwikkeling van de methodiek wordt mogelijk gemaakt door het Oranje Fonds en is dit voorjaar klaar. In deze methodiek is tot in detail uitgewerkt hoe pleegzorgorganisaties en vrijwilligersorganisaties kunnen samenwerken met elkaar. Zo kunnen ook organisaties in andere plaatsen starten met de Pleegmaatjes-methodiek. Daarover zijn we op het moment met meerdere locaties in gesprek. In Almere is het project een succes: één op de vier pleegkinderen tussen 7 en 21 jaar is straks aangemeld voor een Pleegmaatje en bij Triade Vitree wordt het een vast onderdeel van de werkwijze. Het is best uniek dat vrijwilligers zo gekoppeld worden aan pleegkinderen en pleeggezinnen, we willen dat fors meer pleegkinderen daar gebruik van kunnen maken."

> Dennis van 17 wil graag gaan sporten, net als vroeger thuis. Hij maakte kennis met handbaltrainer Edwin die hem wegwijs maakt in een nieuwe sport.

Positief effect op het pleeggezin

Suzanne vertelt dat ze enthousiaste reacties krijgt van pleegouders. "Een Pleegmaatje heeft een positief effect op het pleeggezin. Ze geven aan dat pleegkinderen opbloeien en dat een Pleegmaatje kan doen wat zij niet kunnen." Ook pleegkinderen en Pleegmaatjes zijn enthousiast. Suzanne: "Het is een heel positieve ervaring. Kinderen zijn er blij mee en Pleegmaatjes en pleegkinderen leren veel van elkaar."

Annemarie: "Robin is een middag onder de pannen, dat geeft mij even lucht: ik hoef die middag even niet de strijd aan te gaan. Het is fijn als er iemand is die een kind onder zijn hoede neemt, dat geeft mij tijd om iets voor mezelf te doen. En als Robin terugkomt, heeft hij genoten en iets leuks gedaan. Hij zet zich daarna meer af, omdat het weer voorbij is, maar het is toch goed dat hij een plezierige ervaring heeft gehad. Ik zou het absoluut aanraden: het is een verrijking door alle ervaringen die een kind opdoet. Jorn hielp Robin bij de overgang van een beschermd wereldje naar meer vrijheid: hij heeft daarin als Pleegmaatje een heel goede rol vervuld."

**De namen van pleegouder, pleegkind en Pleegmaatjes zijn om privacyredenen gefingeerd.*

Door Tijs Hardenbol, communicatiemedewerker NVP

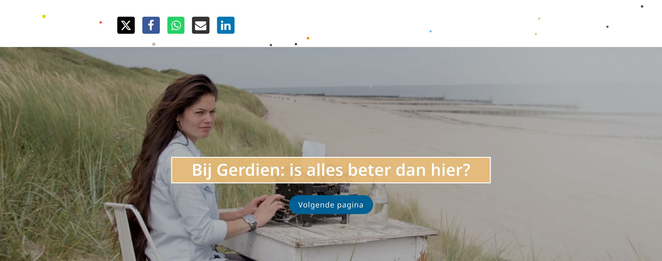

Bij Gerdien

Is alles beter dan hier?

Jos (10 jaar) schommelt verveeld wat heen en weer in een hangstoel onder de veranda. Hij hoort Angelique (13 jaar) luidkeels mopperen en vraagt haar: “Wil je naar een groep ofzo?” Angelique draait met haar ogen en concludeert: “Alles is beter dan hier!” Jos zegt geërgerd: “Je weet écht niet waar je over praat!” Voordat Jos bij ons in het gezinshuis kwam wonen, verbleef hij in een residentiële instelling. Een klinische behandelgroep waar hij nooit meer naar terug wil en dat steekt hij niet onder stoelen of banken. Angelique bitst terug: “Net alsof jij het zo naar je zin hebt hier!”

Jos zit niet meer zo ontspannen in de hangstoel, maar laat zich niet uit het veld slaan: “De eerste paar dagen in een groep is het nieuw en houd je het vast wel vol, maar daarna zal de lol er al snel af zijn.” Angelique vervolgt persoonlijk: “Pfffffffft, hoe zit het dan met je moeder? Je wilt toch zo graag bij haar wonen?” Jos stopt even met schommelen en zegt dan onthullend: “Ja, dat is waar. Maar misschien werkt dat wel precies hetzelfde?! De eerste paar dagen is het nieuw en houd ik het vast wel vol, maar daarna kom ik er waarschijnlijk achter waarom ik bij Kees en Gerdien woon.”

Nadenkend schommelt Jos verder. Mijn hart slaat een slag over door deze verwarmende levenswijsheid. Deze waardevolle conversatie moet ik onthouden! In het heetst van een loyaliteitsstrijd kan ook Jos een moment krijgen, waarin hij zijn eigen openbaring nog eens broodnodig zal kunnen hebben.

"De eerste paar dagen is het nieuw en houd ik het vast wel vol, maar daarna kom ik er waarschijnlijk achter waarom ik bij Kees en Gerdien woon"

Tekstschrijver Gerdien Rietveld is moeder van Jack (11) en Joy (1) en stiefmoeder van vier zoons. Samen met haar man runt ze een gezinshuis waar Eunice (16), Angelique (14) en Jos (10) wonen.*

*De namen van de gezinshuiskinderen zijn gefingeerd.

Fotografie: Stephan van Berkel

Huiskamer voor Pleegouders

Volgende pagina

Huiskamer voor Pleegouders

Luisterend oor, gezelligheid en ondersteuning

Pleeg(groot)ouders uit de regio Tilburg kunnen elkaar sinds 1 oktober ontmoeten in de Huiskamer voor Pleegouders. Iedere doordeweekse ochtend staat de koffie klaar en er zijn altijd gelijkgestemden om mee te praten. Dat helpt om je taak als pleegouder te verlichten. Ook worden er leuke en leerzame activiteiten georganiseerd.

Op een woensdagmiddag breng ik een bezoek aan de huiskamer. Als ik mijn fiets neerzet, doet Mirja van Erp de deur al open. Zij is één van de drie bestuursleden. Haar collega-bestuursleden Evelien Zweekhorst en Marianne Phaff zitten al binnen. Alle drie zijn ze ervaren crisispleegouders voor baby's. Ook pleeggrootouder Diana van Praag is aanwezig. Zij is een enthousiaste huiskamerbezoeker, die graag de handen uit de mouwen steekt.

Snel contact

Mirja vertelt over het ontstaan van dit initiatief. "We organiseren al jaren de POP (Pleegouders Ontmoeten Pleegouders). Deze bijeenkomsten werden gefaciliteerd door pleegzorgorganisatie Sterk Huis, evenals de ontmoetingsbijeenkomsten voor pleeggrootouders. Dan zaten we in een wijkcentrum naast de accordeonvereniging en bijna tussen de biljarttafels. De aanvangs- en sluitingstijden stonden vast en na afloop moesten we meteen vertrekken. We merkten dat pleegouders behoefte hebben aan een luisterend oor als de nood hoog is. Wat kun je bijvoorbeeld doen met een puber die wil weglopen? In nijpende situaties is snel contact nodig. Zo kwamen we op het idee om een huiskamer op te zetten."

Uitval van pleegouders

"Helaas stoppen veel pleegouders met pleegzorg", vult Evelien aan. "Die uitval heeft vaak te maken met de complexiteit van problemen die pleegkinderen met zich meebrengen. Ook zijn er te weinig pleegouders, waardoor kinderen soms lang moeten wachten op een plek in een gezin. Het zou helpen als pleegouders op een laagdrempelige plek terecht kunnen voor ondersteuning." In september 2020 begonnen ze met het uitwerken van hun plan. Ze spraken erover met mensen van jeugdzorg, pleegzorg en de gemeente Tilburg. Ook vroegen ze advies aan de NVP. Mirja: "Van de NVP kregen we nuttige tips en rapporten over de uitval van pleegouders. Dat gaf ons het gevoel dat we op de goede weg waren."

Begin 2021 ging het balletje echt rollen. De dames hadden een afspraak met de Tilburgse wethouder Marcelle Hendrickx. "We legden uit wat we wilden en nodig hadden", vertelt Marianne. "De wethouder was meteen enthousiast, omdat ons plan aansluit bij de visie 'opgroeien doe je thuis'. Door ons subsidie te geven, werkt de gemeente daaraan mee. De wethouder was ervan overtuigd dat wij met de huiskamer een verschil kunnen maken. In april kregen we toestemming van de gemeente om ons plan uit te voeren."

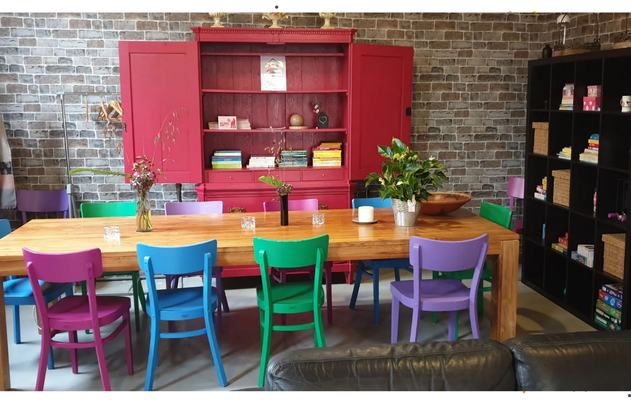

Op zoek naar een pand

Ondertussen hadden de dames een stichting opgericht. Mirja sjeesde de hele stad door op zoek naar een geschikt pand. "Begin juli hebben we dit gebouw gevonden via een makelaar", vertelt ze. "Het was nog even spannend, want er was ook een gegadigde die hier een hostel wilde beginnen. Iemand anders zag een bakkerij wel zitten op deze plek. De makelaar wilde graag met ons in zee, maar vroeg zich wel af hoe wij de boel zouden opknappen. Dat was geen probleem. Wij kennen zoveel handige pleegouders!"

Diana zag een oproep op Facebook voorbijkomen. "Ik ben heel creatief en kan wel een beetje schilderen. Ik run namelijk een creatieve dagbesteding." Samen met andere pleegouders begon ze met klussen en van het één kwam het ander. "Ik zag dat er veel te weinig lampen waren. Toen heb ik wat prullenbakken gekocht en die omgebouwd naar lampen." Op de muur in de kinderruimte heeft Diana een grote boom geschilderd. "Alle kinderen mogen met verf een handafdruk maken. Dat worden de bladeren van de boom. Het eerste handje staat er al: van ons eigen pleegkleinkind."

Ontmoet pleegouders bij jou in de buurt

Wil jij ook graag andere pleegouders bij jou in de buurt ontmoeten? Op de website van de NVP vind je een overzicht van alle pleegoudernetwerken die er zijn in Nederland. Is er nog geen netwerk bij jou in de buurt? Je kunt ons Hoe-boek voor initiatiefnemers gebruiken om zelf een netwerk te starten. Als we je ergens bij kunnen helpen of als je tips of advies nodig hebt, laat het dan weten via pleegoudernetwerken@denvp.nl.

Hulp van alle kanten

Marianne vertelt dat de huur voor de huiskamer voorlopig een jaar door de gemeente wordt betaald. "Als we bewijzen dat we het goed doen en dat we nodig zijn, mogen we hier blijven." De meubels hebben ze bijna allemaal gekregen of tweedehands gekocht. Kasten, tafels en stoelen werden door klussende pleegouders voorzien van vrolijke kleurtjes. De voormalige, uitgeleefde badkamer is omgebouwd tot een tweede toilet met aankleedkussen voor baby's. Van de makelaar kregen ze een nieuwe wc-pot cadeau.

Mirja schrijft regelmatig briefjes naar bedrijven met de vraag om spullen te doneren en dat heeft succes. "Van de Mandemakers Groep kregen we een nieuwe koelkast en een vaatwasser. Pasgeleden is de baas van Hornbach in de huiskamer komen kijken. Hij was onder de indruk van onze verhalen. Binnenkort stuurt hij een paar medewerkers om de kinderruimte te isoleren. Ook krijgen we voor 2,5 duizend euro aan materialen. Op de eerste verdieping wordt straks een workshopruimte ingericht, met tafels en stoelen van Hornbach."

Activiteiten centreren

Het is de bedoeling om zoveel mogelijk activiteiten voor en door pleegouders op deze plek te centreren. Evelien: "We worden daarbij gesteund door Sterk Huis. Sinds kort kunnen bezoekregelingen in de huiskamer plaatsvinden. Voor ouders en kinderen is het prettiger om elkaar in een huiselijke sfeer te ontmoeten dan op kantoor. Het depot waar pleeggezinnen spullen kunnen lenen, is nu ook bij ons in huis. Informatieavonden over pleegzorg worden hier gehouden en er zijn themabijeenkomsten, bijvoorbeeld over pubermeiden, borderline en sociale media. We hopen dat steeds meer pleegouders de huiskamer weten te vinden en ook elkaar gaan ondersteunen. Ik hoorde bijvoorbeeld al van bezoekers die met elkaar meerijden."

Op de nieuwe stek zijn al leuke activiteiten georganiseerd, zoals een rommelmarkt en een kinderdisco met karaoke. Terwijl de kinderen zongen en dansten, zaten hun pleegouders gezellig te kletsen. Het achtjarige pleegkleinkind van Diana komt graag in de huiskamer. Diana: "Door de activiteiten met andere pleegkinderen merkt ze dat ze niet de enige is die niet bij papa en mama kan wonen. Ook voor mezelf is de huiskamer waardevol, omdat ik hier met mijn verhalen en frustraties terecht kan. Pleegzorg is echt een andere tak van sport dan de zorg voor eigen kinderen. Het is moeilijk om daar met ouders op het schoolplein over te praten. Hier snappen de mensen waar ik mee bezig ben en waar ik tegenaan loop. Ik voel me welkom en veilig."

Door Lindy Popma, hoofdredacteur BIJ ONS.

Meer weten?

Volg de Huiskamer voor Pleegouders op Facebook om op de hoogte te blijven van alle activiteiten. Heb je een vraag over de huiskamer? Stuur dan een mailtje naar dehuiskamervoorpleegouders@gmail.com.

Gezinshuis in Roemenië

Volgende pagina

Casa Nadina

Nederlands echtpaar start gezinshuis in Roemenië

Het was een winterse zondagochtend in december 2011 toen mijn man en ik een Roemeens kinderziekenhuis bezochten. Een vrijwilliger liet ons de afdeling met de zogenoemde 'achtergelaten kinderen' zien. Tientallen kinderen, van enkele maanden oud tot een jaar of acht, lagen in hun bedjes. Ik vroeg me af hoe het daar zo rustig kon zijn. Later zou ik erachter komen dat de kinderen hadden geleerd dat huilen geen zin heeft, want er is niemand die hun huilen beantwoordt met troost en aandacht.

Die ochtend in het kinderziekenhuis raakte ons diep en maakte dat we in februari 2014 met ons tweejarige zoontje David naar Roemenië verhuisden om ons hart en huis open te stellen voor achtergelaten kinderen. We deden op verschillende plekken vrijwilligerswerk om de cultuur en taal te leren kennen en een netwerk op te bouwen. Ook begonnen we met Roemeense taallessen. In september 2014 werd ons tweede zoontje Benjamin geboren en begin 2015 startten we met vrijwilligerswerk in een Roemeens staatsopvanghuis voor kinderen met een beperking. De meeste kinderen hadden geen contact meer met hun ouders en zouden niet snel in aanmerking komen voor adoptie. De situatie van deze kinderen is erg verdrietig. Er wordt voorzien in hun basisbehoeften, maar op het gebied van liefde, aandacht, stimulatie, maar ook therapieën is er een ernstig tekort. De meeste kinderen liggen hele dagen in hun bedjes.

Wachten op pleegzorg

In het staatsopvanghuis leerde ik onze twee jongste pleegdochters kennen en er groeide een band tussen ons. In september 2015 werden de twee meisjes ineens overgeplaatst naar een ander staatsopvanghuis. Het was een groot terrein in de bossen, waar verschillende huizen stonden. Deze overplaatsing maakte veel in ons los. De afdeling in het staatsopvanghuis waar de meisjes eerst woonden, leek zoveel veiliger op dat moment. We besloten een pleegzorgproces te starten en dat leek voorspoedig te verlopen. De meisjes mochten elk weekend bij ons zijn tot de pleegzorg definitief was goedgekeurd. Na enkele maanden kregen we te horen dat we pas pleegouders konden worden als we vijf jaar in Roemenië waren. Dat zou nog vier jaar duren! De kinderen mochten wel in de weekenden blijven komen. We bleven hopen op een snellere plaatsing in ons gezin en dat gebeurde.

Toen de meisjes in de voorjaarsvakantie van 2017 bij ons logeerden, werd onze dochter Emily-Joy geboren. Ze vonden het leuk om mee te helpen met luiers verschonen, badderen en eten en drinken geven. Ze hadden er een zusje bij gekregen.

Sinds 2017 wonen onze twee pleegdochters volledig bij ons. Beide kinderen zijn kort na hun geboorte achtergelaten vanwege hun gezondheidsproblemen. Het ene meisje heeft taaislijmziekte en het andere heeft een verstandelijke beperking. Wat zijn ze van ver gekomen. Ik vergeet nooit de eerste keer dat ze bij ons thuis kwamen. In Roemenië bestaat nog niet zoiets als voorbereiding op pleegzorg of wenmomenten. Het ene meisje trilde letterlijk over haar hele lijfje toen ze ons huis binnenstapte, uit angst voor al het onbekende wat ze zou aantreffen. Het andere meisje liep het huis binnen alsof ze al jaren thuis was.

Eerste keer

Alles werd 'de eerste keer'. Een knus huis waar een gezin woonde in plaats van een grootschalig opvanghuis met heel veel kinderen. Een papa en een mama in plaats van een mevrouw of meneer. Een tafel om samen aan te zitten en bestek om mee te eten. Leren dat we geen eten uitspugen op de grond, knuffels krijgen, samen spelen en nieuwe broertjes en zusjes. De eerste keer een stofzuiger zien, waarna onze pleegdochter wegrende naar de andere kant van het huis, niet wetend wat voor 'monster' zoveel geluid maakte. Die grote wereld buiten de muren van het staatsopvanghuis zat vol 'gevaren', maar door de jaren heen raakten ze er steeds meer aan gewend en bleken die gevaren toch niet zo gevaarlijk te zijn. Zo durft dit meisje nu zelf te stofzuigen!

Met regelmaat was er een crisismoment. Waar de kinderen vroeger aan hun lot werden overgelaten, werden ze nu vastgehouden en gekalmeerd tot de storm uitgeraasd was. En zo zijn er jaren voorbijgevlogen met vallen en opstaan. De meisjes hebben een familie gekregen en begrijpen nu wat het betekent om geliefd te zijn.

Van opvanghuis naar opvanghuis

In 2019 kwam er ook een zestienjarige tiener bij ons wonen. Wat wilde ze graag een familie hebben. Maar oh, wat was het leven in een gezin toch ook ingewikkeld voor haar. Het leven is zo hard voor haar geweest. Ze ging zestien jaar lang van opvanghuis naar opvanghuis. Nergens kon ze een vertrouwde relatie opbouwen. Zodra ze aan iemand gehecht raakte, moest ze weer weg. Alleen door hard te zijn, kon ze overleven. Ze is beschadigd door het systeem en de mensen om haar heen. Na tweeënhalf jaar in ons gezin vertrok ze ineens om bij een oudere man te gaan wonen, die 'al haar dromen zou vervullen'. "Tot ziens en een fijne avond" en weg was ze.

Ik vraag me af of onze hulp te laat voor haar is gekomen. Die diepe hunkering naar liefde en tegelijkertijd niet weten hoe ermee om te gaan, is een worsteling om te zien. En dan te belanden in een harde wereld waar zoveel aanlokkelijke 'schijnliefde' meisjes als zij nog meer beschadigt. Mijn hart huilt om haar en al die andere tienermeiden. Wat hadden we haar graag verder willen helpen en willen beschermen voor nog meer pijn. Maar soms is het enige wat je kunt doen: loslaten en in ons geval bidden, want we geloven in God.

Huis van hoop

En zo zijn we op weg met ons gezin, bestaande uit drie biologische kinderen en twee pleegkinderen. Op afstand zijn we verbonden met onze tienerpleegdochter. We hopen dat meer kinderen in de komende jaren een veilig thuis kunnen krijgen in ons huis, dat we Casa Nadina hebben genoemd, wat 'huis van hoop' betekent. We hopen dat we een inspiratie mogen zijn voor mensen om ons heen in Roemenië, om hart en huis open te stellen voor kinderen die zijn achtergelaten.

Door Rianne Kommer, gezinshuisouder Casa Nadina in Roemenië

Stichting Obed

Ons werk wordt mede mogelijk gemaakt door stichting Obed. Deze stichting is opgezet voordat we in 2014 naar Roemenië verhuisden en heeft het ondersteunen van gezinshuis Casa Nadina als doel. Meer informatie vind je op www.stichtingobed.nl.

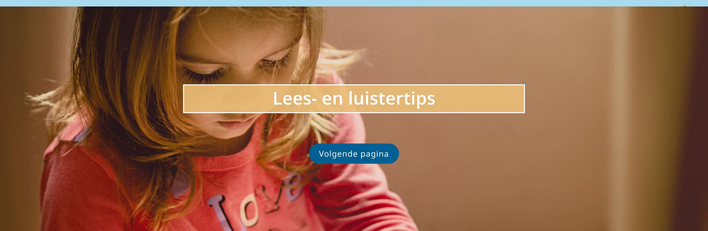

Lees- en luistertips

Volgende pagina

Lees- en luistertips

Een thuis voor Muis

Yvonne van Haaren

Als netwerkpleegmoeder weet de schrijfster in weinig woorden duidelijk te maken dat opgroeien in een ander gezin niet altijd makkelijk is. Het kost tijd en het is wennen. De zin die moeder muis uitspreekt in het boek 'Jij komt niet uit mijn buik, maar zit wel in mijn hart' zou elk pleegkind eigenlijk moeten horen. De illustraties zijn erg mooi en maken zichtbaar wat veel pleegkinderen voelen, maar niet altijd onder woorden weten te brengen. Het is een boek om samen te lezen en om daarna nog veel vaker gelezen te worden door de kinderen.

De prijs van het prentenboek is € 14,95 en je kunt het rechtstreeks bij Yvonne bestellen. Ook voor vragen kun je haar persoonlijk benaderen via: thuisvoormuis@gmail.com.

Door Karin Zanin

De Bende van Super-Anders

Maya Lievegoed en Hoim Dror

Als Tino op zijn nieuwe school komt, vindt hij het moeilijk om vrienden te maken. Hij valt op, omdat hij niet goed op zijn linkerbeen kan lopen en een kruk gebruikt. Hij wil graag bij een groep stoere en sterke jongens horen. Dat blijkt lastig, want er zijn een aantal dingen waar hij dan heel goed in zou moeten zijn.

Tijdens een schoolfeest valt het licht uit. Een meisje brengt de hele groep naar buiten. Zij komt met het idee om eens te kijken wie iets speciaals kan. Zo ontstaat de Bende van Super-Anders. Tino zoekt en tekent dingen die de kinderen niet kunnen, maar ook dingen die ze juist wel kunnen doordat ze een beperking hebben. Met superkrachten krijgt de bende heel veel voor elkaar!

De Bende van Super-Anders is een aantrekkelijk kinderboek met een mooi verhaal. Het is niet alleen voor kinderen leuk om te lezen, maar ook voor leerkrachten, werkgevers en andere volwassenen. De auteurs hebben het boek gemaakt om de TINO-methode op een speelse manier onder de aandacht te brengen. Zij komen graag in contact met scholen, zorgverleners en bedrijfsleven over de e-mail: "Maar zittend de kennis en vaardigheden die mensen juist door hun beperking hebben en hoe kun je die inzetten?"

Extra mooi is dat Maya Lievegoed ervaringsdeskundige is als pleegkind. Zij heeft jaren in de redactie gezeten van het pleegzorgtijdschrift Mobiel, de voorloper van BIJ ONS. Haar ervaringen maken het boek herkenbaar voor pleegouders en pleegkinderen. Het gaat over zelfvertrouwen en het vinden van je sterke kanten.

Meer weten? www.superanders.nl

Door Flip Woltering

Podcast: Daar sta je dan met je diagnose

FAS-Project

Deze podcast gaat over pleegkinderen met FAS (Foetaal Alcohol Syndroom) en bestaat uit drie afleveringen van dertig minuten. Hierin vertellen vier pleegmoeders wat het betekent om een pleegkind met FAS te hebben, welke hobbels je tegenkomen en wat de impact is op hun leven en dat van hun gezin.

Uit de verhalen wordt duidelijk dat niet alleen de pleegkinderen pijn ondervinden en het dagelijks leven, maar dat ook de pleegmoeders pijn hebben. Ze moeten vechten om een diagnose te krijgen en er is onbekendheid over het syndroom bij de jeugdzorg. Ook spel en schuldgevoel zijn aanwezig, omdat de pleegmoeders vinden dat ze de kinderen langere tijd oververaagd hebben.

Mensen uit hun omgeving weten vaak niet wat FAS is en wat de kenmerken zijn, zoals krijsen, woedeaanvallen, snelle oververaging en weinig kunnen onthouden. Mensen denken dan dat er sprake is van kindermishandeling. Veilig Thuis stond dan ook regelmatig bij de pleegouders op de stoep.

Al met al is deze podcast het beluisteren waard is. Pleegouders zullen dingen herkennen vanuit hun eigen rol als pleegouder. Ook wordt duidelijk dat het FAS-syndroom de opvoeding van deze kinderen extra ingewikkeld maakt.

Je kunt de podcast hier beluisteren.

Door Peter Sonder

Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen

Leony Coppens, Marthe Schneijerberg en Carina van Kregten

Het volledig herziene handboek is een aanwinst voor iedereen die met kinderen en jongeren te maken heeft. De auteurs leggen uit wat trauma is en wat het met je doet. Ze leren je om met een traumabrief naar het gedrag van het kind te kijken en in te zetten op veiligheid en relatie. Het boek is aangevuld met inspirerende verhalen van ervaringsdeskundigen en professionals.

De auteurs staan expliciet stil bij thema's als kindermishandeling, nieuwkomers, zelfbeeld en de gevolgen van opgroeien in armoede. De tips in de vorm van QR-codes zijn een mooie aanvulling. Professionals nemen je mee in de filmpjes die je kunt bekijken en gebruiken. Bij het boek zijn gratis downloads beschikbaar in de vorm van werkbladen, praatplaten, werk- en reflectiekaarten en ideeën voor activiteiten in de klas.

In het nieuwe hoofdstuk 'Op weg naar traumasensitief onderwijs' laten de schrijvers zien je hoe je kunt inspireren en traumasensitief onderwijs kunt veranderen in het bestaande schoolklimaat.
Door het lezen van dit boek leer je om anders naar kinderen en hun gedrag kijken. Dat gaat verder dan alleen trauma. Het is een handboek om erbij te hebben als je over leerlingengedrag praat en wanneer je je eigen professionele gedrag wilt onderzoeken.

Je kunt het boek bestellen via uitgeverij SWP.

Door André Boiks

Ziva is jouw naam

Marian Hillgeman-Witte

De schrijfster beschrijft haar ervaring met pleegzorg vanuit haar christelijke levensovertuiging. Het is een mooi boekje, waarin helder en realistisch wordt vertelt over Ziva. Het mooie gaat naar een pleeggezin, omdat haar moeder niet voor haar kan zorgen. Je kunt je goed inleven in Ziva, want het verhaal wordt vertelt vanuit haar perspectief. Wat betekent het als je naar een pleeggezin gaat? Wat voel je? Is het eng en wat gebeurt er allemaal?

Voor kinderen is het verhaal goed te begrijpen. Het helpt ook dat de tekst rijmt, waardoor stukjes makkelijk blijven hangen. Je kunt het boekje gebruiken om thuis, maar ook op school, bij clubs en op andere plekken, het gesprek aan te gaan over pleegzorg. De illustraties zijn mooi en de vormgeving is aantrekkelijk. Wat mij betreft een aanrader.

Je kunt het boekje bestellen via Instagram @huisje.hil of door te mailen naar zivaishaarnaam@hotmail.com.

Door Flip Woltering

Achter mijn voordeur - Het vervolg

Truusje van Zanten

Dit boek verscheen vijf jaar na 'Achter mijn voordeur'. In beide boeken beschrijft Truusje van Zanten in kleur wat haar is overkomen. In deel 1 vertelt ze over de verschrikkingen die zij en haar twee kinderen hebben ondergaan door huiselijk geweld, veroorzaakt door haar partner, de vader van de kinderen. Als gevolg daarvan zijn de kinderen destijds uit huis geplaatst en ondergebracht bij pleeggezinnen. Later is haar zoon naar een gezinshuis gegaan.

In het vervolg vertelt Truusje hoe ze nog steeds kampt met het verleden en hoeveel inspanningen het kost om haar leven weer op de rails te krijgen. Ze heeft een nieuwe partner en heeft een goede relatie met haar opgroeiende kinderen, de regelmatig thuiskomen. Helaas probeert de vader van haar kinderen hen nog steeds te beïnvloeden, wat Truusje veel spanning en boosheid bezorgt.
Ze kan niet overweg met de twee pleegmoeders van haar puberdochter. Hoe ze ook haar best doet, ze komen niet op één lijn en er zijn voortdurend obstakels en strubbelingen. Het impulsieve gedrag van Truusje brengt haar nogal eens in moeilijkheden bij hulpverleners. Het gebeurt herhaaldelijk dat Truusje al gehandeld heeft, voordat iets ter tafel komt bij de betrokken instanties.

Het boek draagt zeker bij aan inzicht in de belevingswereld van de biologische moeder en al haar zogenoemde en een goede moeder te zijn voor haar kinderen, die niet bij haar opgroeien. In de zin is het boek waardevol, want Truusje slaagt er ook daadwerkelijk in om een positie te krijgen in het netwerk van pleegzorg en hulpverlening. Hieruit komt ook zeker naar voren dat er voldoende aandacht nodig is voor het betrekken van biologische ouders bij pleegzorg. Wat ik mis is structuur in het boek. Wat mij betreft zou er een goede redactie overheen moeten, waardoor de leesbaarheid verbeterd wordt.

Achter mijn voordeur - Het vervolg is te bestellen bij uitgeverij Terebint.

Door Lia Brouwer

De duikende vollebalster

Henriët Koornberg-Spronk

Carlijn zit in groep acht. Ze heeft een vast vriendenclubje, waarmee ze alles deelt. Bijna alles, want het gedrag van de volleybaltrainer geeft haar rillingen. Hij raakt haar aan en noemt haar 'zijn speciale volleybalster'. Hij maakt het haar steeds moeilijker om hem te ontwijken en er is een 'geheim' waar ze niet over mag praten.

In de vorige BIJ ONS heeft Iva Bicanic vertelt over seksueel overschrijdend gedrag en de noodzaak om dit ook in een film of boek te noemen, opdat kinderen leren dat dit gedrag niet oké is en dat het goed is om 'verkeerde gehemiem' te bespreken. Dit is een boek waarin dit thema bij sport naar voren komt. Maar is het ook leuk om te lezen? Ik denk dat met name meisjes in groep 6 tot 8 dit wel kunnen waarderen, zeker omdat er ook andere verhaallijnen zijn in dit boek. Het drukke gezin van Carlijn, de liefde voor honden en puppy's, verliefdheid en vriendschap zijn die niet-problematische gebeurtenissen in het leven van deze vriendengroep.

De opbouw van het toenemen van het seksueel overschrijdend gedrag is natuurlijk beschreven, het begint terloops maar wordt steeds groter door de druk die de trainer opovert. De reacties erop van Carlijn zijn natuurlijk: angst, schuldgevoel en de breuk met haar vriendinnen en tot slot de bevrijding van het vertellen. Ook goed dat er wordt benadrukt dat dit gedrag bij sporters vaker voorkomt en wat je kan doen, met informatie over de website van FIEK en van www.sportershelpensporters.nl.

Dit boek is de laatste van een serie van drie over dit vriendenclubje: ieder boek kaart op deze 'tussendoor'-wijze een eigentijds probleem aan, zoals eetproblemen en discriminatie.

De duikende volleybalster is te bestellen bij uitgeverij Zwijsen.

Door Maud Verhoofstad

Verwonder - Over mijn leven als 'eigen kind' in een gezinshuis

Marlin Wildeboer

Marlin Wildeboer (1998) groeide samen met haar twee jongere zusjes op in een liefdevol gezin. Vanaf haar negende levensjaar besloten haar ouders om het gezin uit te breiden met diverse crisisplaatsingen in pleegzorg. In december 2015 groeide dit uit tot het ontstaan van Gezinshuis Verwonder. Marlin blikt in haar boek terug op mooie en bijzondere, maar ook lastige en pijnlijke momenten die ze heeft beleefd met de pleeg- en gezinshuiskinderen. Haar liefdevolle beschrijvingen doen bewondering oogsten. Tegenkjkertjsi is het bijna fragiel te noemen hoe Marlin ondervangen overtuigd is dat iedereen het beste met elkaar voor heeft en aangeeft dat ze soms een klein lichtstraaltje van een broertje of zusje moet omarmen, voordat het weer donker wordt. Als gezinshuisouder raakt het me om terug te lezen dat Marlin haar ouders zo onvoorwaardelijk steunt en dat ze - na alles wat ze als 'eigen kind' heeft meegemaakt - kan zeggen: 'Blijf je over het leven verwonderen'

Door Gerdien Rietveld

Volgende pagina

Word lid van de NVP!

Bij de NVP hebben we aandacht voor pleeggezinnen. Wij zijn er voor pleegouders, pleegkinderen en eigen kinderen in pleeggezinnen. Wij zijn een plaats voor pleeggezinnen, waar je gehoord en gezien wordt, waar je waardering en steun vindt en waar je je stem kan laten horen om samen de pleegzorg te verbeteren. Met jouw steun kunnen we dit blijven doen. Word ook lid van de NVP!

Word lid!

Waaraan lever je een bijdrage?

- Aan het ontwikkelen en het ondersteunen van pleegoudernetwerken, zodat ieder pleeggezin toegang heeft tot zo'n netwerk.
- Aan de helpdesk, die vragen van pleegouders beantwoordt en advies geeft.
- Aan het behartigen van de belangen van pleegouders, zowel landelijk als lokaal.

Het lidmaatschap van de NVP kost 20 euro per jaar. Als je nu lid wordt, ontvang je het gesprekksspel voor pleeggezinnen Dromen, denken, doen.

"De helpdesk van de NVP neemt de tijd voor je en gaf mij tips hoe ik met de situatie om moest gaan. Ik voelde mij gehoord en begrepen. Heel fijn dat pleeggezinnen op deze manier ondersteund worden, daarom heb ik besloten om lid te worden."

BIJ ONS
thuis in een gezin

Meer BIJ ONS

De volgende BIJ ONS verschijnt in september 2022. Wil je als eerste op de hoogte zijn als het nieuwe magazine verschijnt? Abonneer je gratis en je ontvangt het volgende magazine in je mail!

Abonneren

BIJ ONS april 2021

In dit nummer lees je over de gevolgen van corona op pleeggezinnen, zochten we uit hoe het zit met de nazorg aan pleeggezinnen na een afgebroken plaatsing en vertelt promovenda Kartica van der Zon over pleegrechten voor kinderen, die nog steeds niet vanzelfsprekend zijn.

➡ Lees verder

BIJ ONS september 2021

In deze editie van BIJ ONS lees je over de mythes die er zijn rond gehechtheid. Emeritus-hoogleraar Femmie Juffer legt uit hoe hechting en onveilige hechting werkt. Shannon en Manuela van JongWijs vertellen waarom het belangrijk is dat de stem van jongeren in de pleegzorg gehoord wordt. We gingen ook op bezoek in een Worteltuin, een ontmoetingsplek voor kinderen en hun ouder(s). En met Iva Bicanic gingen we in gesprek over hoe je als pleegouder het beste kunt handelen na seksueel misbruik.

➡ Lees verder

Neem contact op

Voornaam

Achternaam

Emailadres

voorbeeld@mailadres.nl

Heb je vragen over het magazine of wil je meedoen met de redactie? Vul hieronder je vraag of opmerking in of geef aan ons door hoe jij wilt bijdragen!

Jouw vraag, opmerking of suggestie.

Ik ga akkoord met de verwerking van de ingevulde gegevens volgens de privacy policy van de NVP, te vinden op denvp.nl/privacy.

☐ Akkoord

Verstuur

Paula Sterkenburg, Beanka Meddeler-Polman en Jos Schrijver

Gehechtheid in de praktijk

Sonia (7 jaar) is blind. Ze is van een bankje gevallen. Ze lijkt helemaal geen pijn te hebben, hoewel het echt pijn had moeten doen. De leerkracht heeft hierdoor niet in de gaten dat zij gevallen is en mogelijk pijn heeft. Sonia staat langzaam op en gaat verder spelen. Ze laat geen signaal van gehechtheidsgedrag zien. Ze had kunnen huilen of roepen. (Pagina 73)

Gehechtheid in de praktijk is bedoeld om ouders en werkers in de gehandicaptenzorg te ondersteunen bij de gehechtheidsontwikkeling van kinderen en volwassenen met een visuele en/of verstandelijke beperking. De hoofdstukken bevatten blokjes ‘Belangrijk om te weten’, met uitleg over bijvoorbeeld het belang van troost zoeken bij stress en pijn. Vervolgens een praktisch voorbeeld, zoals dat van Sonia. Kennis- en inzichtvragen en observatie- en reflectieopdrachten zetten de lezer verder actief aan het werk.

Het werkboek is ook uitstekend geschikt voor een bredere doelgroep. Sonia had net zo goed een kind zónder visuele problemen kunnen zijn, zoals een kind met gehechtheidsproblemen of een pleegkind. Pleegzorgwerkers en pleegouders kunnen het boek gebruiken bij de begeleiding en opvoeding van pleegkinderen met (gehechtheids)problemen. En ze kunnen hun eigen gedrag doorlichten aan de hand van thema’s in het boek, zoals empathie - invoelingsvermogen - of de eigen gehechtheid.

Alle lof voor de praktische beschrijvingen en uitleg, inclusief de theoretische achtergronden. Het boek staat vol relevante voorbeelden en uitdagende vragen en antwoorden.

Via de website van Bartiméus kan een PDF van het werkboek gratis gedownload worden.

Gehechtheid in de praktijk

Door Femmie Juffer, redactielid van BIJ ONS en emeritus hoogleraar adoptie en pleegzorg

Iva Bicanic en Richard Korver

Dicht bij huis. Hoe steun je een kind na seksueel misbruik?

Beide auteurs werken met slachtoffers van seksueel misbruik en hun ouders. Richard Korver is jurist en staat hen bij tijdens het proces van aangifte en rechtszaak. Iva Bicanic ondersteunt kinderen en ouders in het omgaan met de psychische gevolgen ervan. Het boek is tot stand gekomen door gesprekken en interviews met hen beiden en samengesteld door Marlies Kieft, journalist en schrijver. De praktische en laagdrempelige beschrijvingen van de gevolgen, de juridische procedures en de mogelijkheden met therapie maken dat het boek, ondanks het moeilijke onderwerp, gemakkelijk leest. De praktijkverhalen van zowel Korver als Bicanic dragen daar zeker toe bij.

Er worden in het boek wat stereotyperingen over misbruik weggepoetst, zoals dat iedere pleger pedofiel is en dat de meeste daders vreemden zijn. Het hele spectrum van gevolgen van misbruik komt aan bod in het boek. Moet je wel of geen aangifte doen? Wat kan je doen of beter laten in de begeleiding van het kind? Wat doe je met schuldgevoel en schaamte, met woede, met angst? Wie licht je in en wie niet?

De belangrijkste boodschap in het boek: als (pleeg)ouders heb je in het herstel een belangrijke rol en het is nooit te laat om een kind te ondersteunen bij het verwerken van misbruikervaringen. Dit boek is echt een aanrader voor iedere pleegouder en gezinshuisouder en hun begeleiders.

Dicht bij huis

Door Maud Verhoofstad, redactielid van BIJ ONS, pleegouder, vertrouwenspersoon en mantelzorgmakelaar

Dr. Juliette Liber

Kobus, de dwarse krab

Kobus, de dwarse krab is een interactief voorleesboek dat kinderen tips biedt om minder snel boos te worden of boosheid op een handige manier op te lossen. Te snelle of te heftige boosheid wordt op een eenvoudige, speelse en (therapeutisch) verantwoorde manier bespreekbaar gemaakt. De duidelijke zwart-wittekeningen met rode accenten beelden dierfiguren met herkenbare menselijke karaktertrekken uit. Voor de doorsnee-opvoeder is dit boek mogelijk soms wat té therapeutisch van aard. Maar als die stukjes overgeslagen worden, krijgt Kobus de krab bewustwording van boosheid alsnog voor elkaar.

Met een toegangscode in het boek en de website kobus.swpbook.com zijn gratis materialen voor interactieve elementen te downloaden. Geschikt als voorleesboek voor kinderen in de leeftijd van 5 tot 8 jaar.

Kobus, de dwarse krab

Door Gerdien Rietveld, redactielid BIJ ONS, gezinshuisouder en tekstschrijver

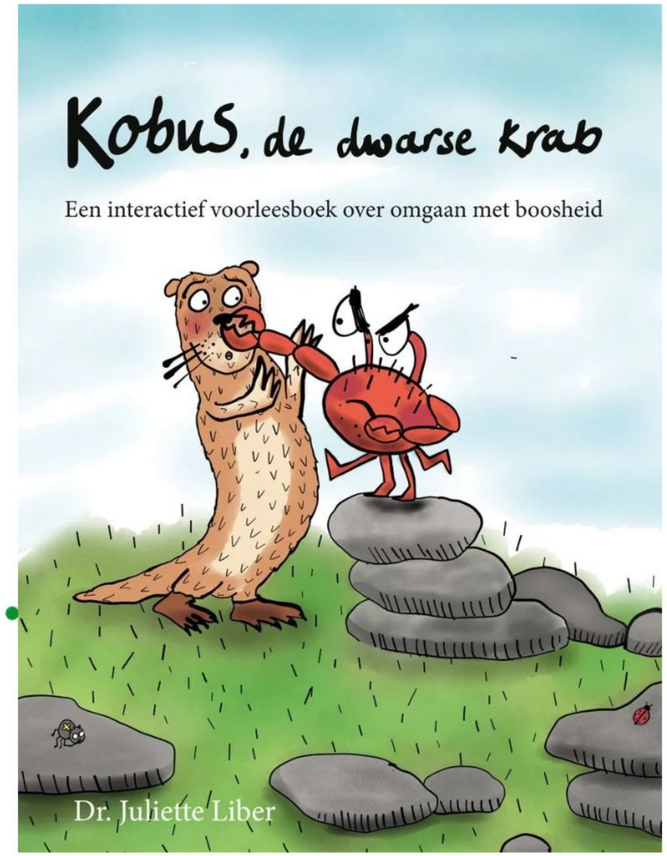

Yvonne Aartsen, Gé Haans, Marieke Klein Entink

Opgroeien in twee families

Als kinderen langdurig opgroeien in een pleeggezin, is het belangrijk dat ouders en pleegouders samenwerken. Eén ding staat vast: ieder kind wordt geboren uit twee ouders, dat kun je niet wegpoetsen. Leven met die werkelijkheid kan heel moeilijk zijn als een kind zijn oorsprong niet kent. Dit boek gaat over hoe je binnen pleegzorg ouders en kind de ruimte en mogelijkheden geeft om elkaar te leren kennen. Maar ook hoe je als ouders en pleegouders samen voor het belang van het kind kunt staan. Lange tijd was pleegzorg, zeker langdurige pleegzorg, vooral het overnemen van ouderschap in plaats van opvoederschap. Die twee kunnen naast elkaar bestaan en tot heil van pleegkinderen en hun ontwikkeling leiden.

Een boek vol praktische tips, maar ook met aandacht voor problemen van en rolverwarring bij ouders, pleegouders en begeleiders. Het is een aanrader voor pleegouders en pleegzorgwerkers, maar ook voor medewerkers van gemeenten die de zorg moeten faciliteren en fiatteren. Met dit boek krijgen zij een goed beeld van de complexiteit van pleegzorg.

Opgroeien in twee families

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

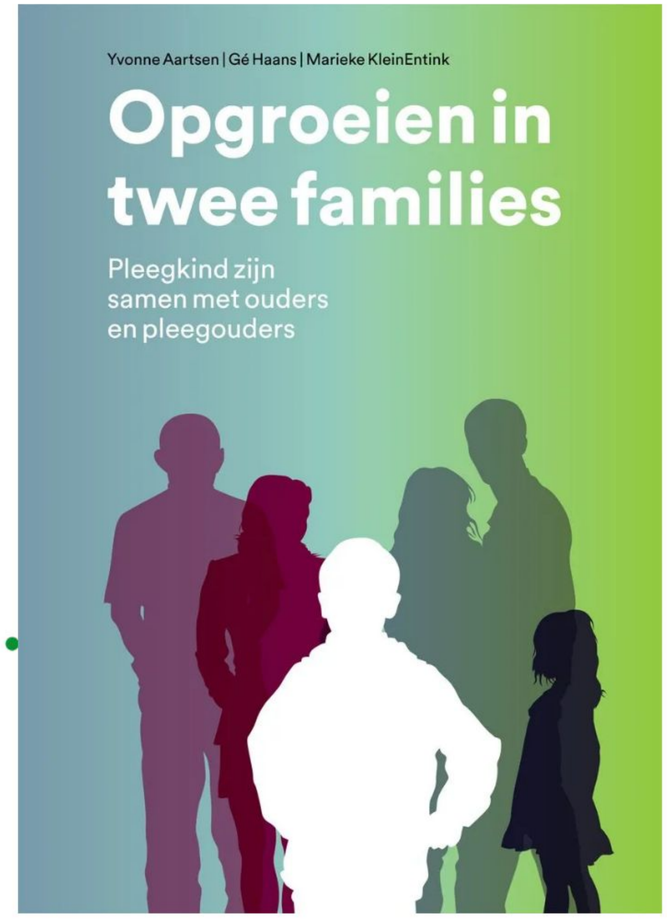

Annemieke Terpstra en Véronique Renting

Ik haat je, blijf bij mij

Dit boek staat vol met ervaringsverhalen over hechtingsproblematiek. De titel verwoordt het ingewikkelde gevoel dat kinderen hebben die onder moeilijke omstandigheden zijn opgegroeid. De schrijfsters zijn beiden ervaringsdeskundigen in het omgaan met hechtingsproblematiek. Ze zorgen namelijk al jaren voor adoptie- en pleegkinderen met deze problemen. Ze wilden een brug slaan tussen de kennis van professionals en ervaringen uit de praktijk. Dat is meer dan gelukt.

De verhalen liegen er niet om. Het zijn vaak heftige situaties van opvoeders die zijn afgewezen en worden verafschuwd, maar die voor de kinderen door het vuur blijven gaan, omdat die het vechten zo waard zijn. De veertienjarige Valentino vertelt over haar eigen hechtingsproblemen en wat die met haar doen. De verhalen worden afgewisseld met theorie, bijvoorbeeld over veelvoorkomende gedragingen als stelen en liegen en hoe hiermee om te gaan. Het boek is helpend voor beginnende professionals of opvoeders, maar ook voor mensen met vergelijkbare ervaringen die herkenning of bevestiging zoeken. Het hoort in de kast te staan bij iedereen die te maken heeft met deze problematiek of er meer over wil weten. Ook is het goed in te zetten als psycho-educatie voor aspirant-pleegouders, omdat verhalen uit de praktijk zo anders zijn dan de theorie.

Ik haat je, blijf bij mij

Door Karin Zanin, redactielid BIJ ONS en gezinshuisouder met specialisatie in de hulpverlening rondom trauma en hechtingsproblematiek

Yael Meijer

Kiekeboem!

Kiekeboem! vertelt wat de gevolgen zijn van verwaarlozing en geweld bij baby's, peuters en kleuters. Het boek komt voort uit het project Onzichtbare kinderen van Fier. Het beschrijft wat het voor jonge kinderen betekent om op te groeien in onveilige situaties en hoe je als professional zo vroeg mogelijk kunt signaleren en ondersteuning kunt bieden.

Veel ouders die in onveilige situaties opgroeiden en veel stress kenden in hun jeugd hebben zelf grote moeite om hun kinderen veiligheid te bieden. Wat triggert hen waardoor het misgaat? Het boek is interessant en geschikt voor professionals die met kwetsbare gezinnen werken. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien, vallen soms op door heftig gedrag of zijn juist heel volgzaam en lief. Het boek geeft ook veel handvatten aan (toekomstige) pleegzorgwerkers.

Kiekeboem!

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

Annemiek Harder, Erik Knorth en Chris Kuiper (red.)

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Dit is een interessant boek over uithuisplaatsingen van jeugdigen en wat er nodig is om die succesvol te laten verlopen. Het geeft een overzicht van ‘wat werkt’ in de hulpverlening en het onderwijs. Er komen veel onderwerpen aan bod, zoals plaatsing in internaten, gezinshuizen, gezinsleefgroepen en pleeggezinnen. Ook is er aandacht voor samenwerking met alle partijen.

Het boek is een aanrader voor beroepskrachten uit de jeugdzorg, docenten, studenten en beleidsmedewerkers. Het beschrijft helder wat nodig is voor goede hulp, maar ook wat aanpassing behoeft en waar knelpunten zitten.

Uithuisgeplaatste jeugdigen

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader

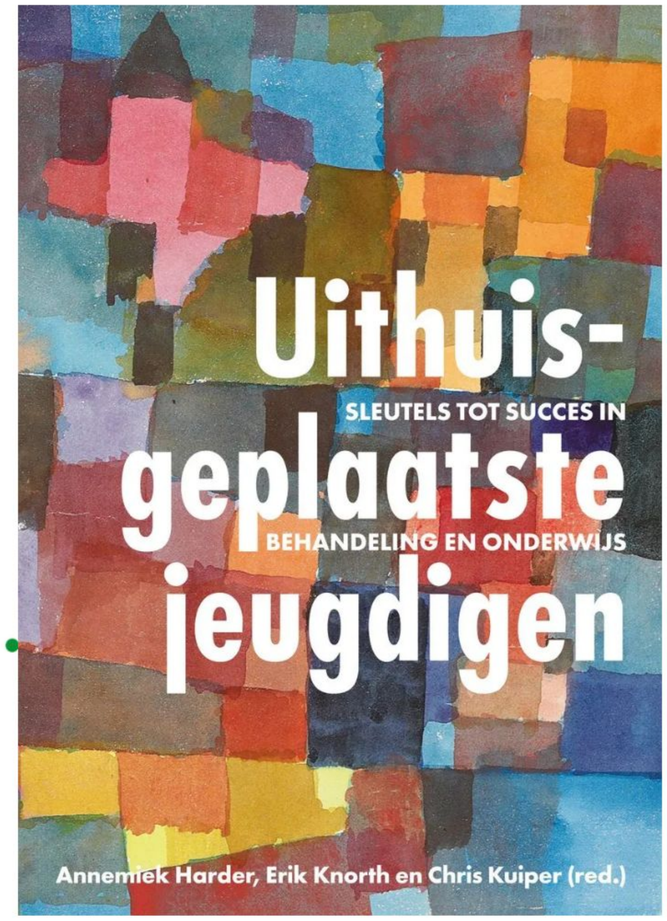

Manell Hoenselaars

Dagboek van een pleegkind

Dit mooi uitgevoerde dagboekje is volgens de maker bedoeld voor pleegkinderen van negen tot dertien jaar, maar ik vind het ook geschikt voor jongeren tot een jaar of zestien. Het kan kinderen helpen om grip te krijgen op wat er allemaal gebeurt als ze in een pleeggezin gaan wonen. Per dag is er een vraag waarop ze antwoord kunnen geven. Die vragen gaan bijvoorbeeld over school of over hun pleeggezin. Wat vinden ze gemakkelijk en wat gaat moeilijk?

Het boekje kan ook helpen om emoties beter te begrijpen en verwerken en het contact met het pleeggezin te optimaliseren. Wie meer wil weten over dit boekje, kan via e-mail contact opnemen met de maker Manell Hoenselaars.

Mail Manell Hoenselaars

Door Flip Woltering, redactielid BIJ ONS, gepensioneerd pleegzorgwerker en (pleeg)grootvader